

Fremtidens bibliotek i en digital tidsalder

Sass, Birgitte; Zurcher, Sacha

Publication date:
2010

Document Version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Sass, B., & Zurcher, S. (2010). *Fremtidens bibliotek i en digital tidsalder*. Roskilde Universitetsbibliotek.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain.
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact rucforsk@kb.dk providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Fremtidens bibliotek i en digital tidsalder

**Af
Birgitte Sass og Sacha Zurcher**

Masterafhandling

Biblioteks- og informationsvidenskab

Danmarks Biblioteksskole, 2009

Vejleder: Lennart Björneborn

Abstract

This pilot study aims to explore whether a research library like Roskilde University library (RUB) can use social technologies to disseminate its resources and increase user involvement through the digital interface. We included the students' digital information retrieval and use of the physical library, to get an overall picture of students' information search strategies in relation to their studies. Our conclusion is based on 12 semi-structured interviews with first and second year students from the three bachelor programmes at Roskilde University; Bachelor of Arts, Science and Social Science. The findings should therefore only be regarded as indicative. Further research should be done to determine whether our findings are representative.

In relation to the digital resources, the students use to find materials they need for their study, did 50% of the students use Google as a first entry to get an overview of the topic. The other 50% used library catalogs and their electronic resources, as the primary source to find relevant material. Students continue to use the physical library, partly for group work, but also to obtain help from a librarian. Two thirds of the students either used the "Book a librarian" facility, or received personal guidance at RUB.

Our results further indicate that there is no immediate enthusiasm of the students to meet the research library at social networks like Facebook. If RUB decides to be present at such a social network, it is essential that it carefully considers the aim and purpose of being there, taking into consideration that students do not use social technologies just because they are available. They must be meaningful and relevant to them. In addition, it is necessary to promote actively the social technologies already being offered by RUB, such as Chat, RSS, and "Write a review". Students do not automatically notice that they exist. The seven students that were aware of the Chat feature were introduced to it at a library introduction course. The other features had gone unnoticed (RSS), or were only known to two ("Write a review"). Our results confirm existing research that the predominant majority of students are passive users of social technologies.

Forord

Denne masteropgave er resultatet af vores interesse i sociale teknologier, og hvilken betydning de muligvis kan få for at øge brugerinvolvering i et (forsknings)bibliotek. Vi vil først og fremmest rette en tak til de studerende, der medvirkede til at blive interviewet, for deres tid og samarbejde. Det var inspirerende at interviewe jer. For at finde mulige interviewkandidater fra de naturvidenskabelige basishusene vil vi gerne sige tak til Lene Stampe Mortensen og hendes søn Simon, for deres hjælp med at skaffe kontakt til de studerende. Vi takker også Thomas Toft for at gennemgå de næsten 8.000 RSS forespørgsler for unikke IP adresser.

Denne opgave kunne ikke have været skrevet, hvis vi ikke havde fået lov til at holde nogle fridage for at færdiggøre projektet. Så derfor også en tak til ledelsen af bibliotekerne ved University College Sjælland Roskilde og RUB. Og sidst men ikke mindst, tak til vores vejleder Lennart Björneborn for hans kritiske og konstruktive kritik.

Indholdsfortegnelse

1. Introduktion	4
1.1 Problemformulering	5
1.2 Kapitel inddeling	6
2. Metode	7
2.1 Valg af teori	7
2.2 Valg af case	9
2.3 Interviews	10
2.4 Respondenter	12
2.5 Pålidelighed og validitet	14
3. Teori	16
3.1 Forskningsbibliotekets brugergrænseflade	16
3.2 Web 2.0	17
3.3 Bibliotek 2.0	18
3.4 Brug af sociale teknologier på biblioteker	20
3.5 "Google-generationen"	22
3.6 Hvor søger studerende først information	23
3.7 Brug af sociale teknologier i forbindelse med studiet	24
4. Resultater og analyse	26
4.1 Studerende fra Humbas, Sambas og Natbas	26
4.2 Forskningsbiblioteket og dets services	27
4.3 Teknologi og redskaber	29
4.4 Web 2.0	30
4.5 Deltagelse	34
4.6 Sociale aspekter	36
4.7 Bibliotek 2.0	37
5. Konklusion	38
6. Perspektivering	40
Litteratur	42
Bilag	

1. Introduktion og motivering

Folke- og forskningsbiblioteker står over for en stor udfordring den kommende tid, hvor et stadigt mindre publikum bruger det fysiske bibliotek til lån af trykt materiale. Folke- og forskningsbiblioteksstatistikken fra Styrelsen for Bibliotek og Medier viser, at udlån (eksklusive fornyelser) og antal aktive lånere er faldende i perioden 2004-2008 på universitetsbiblioteker og biblioteker ved andre højere uddannelsesinstitutioner¹. Udlånsstatistik fra Roskilde Universitetsbibliotek (RUb) viser over samme periode også, at både studerende og lærere/ansatte låner færre bøger (bilag 1).

Til gengæld kan man se, at der downloades flere elektroniske ressourcer. RUbs statistik viser en fremgang fra 162.083 i 2004 til 391.541 downloads i 2008 (bilag 2). Download statistikken fra Styrelsen for Bibliotek og Medier er mindre entydig og viser, på universitetsbiblioteker og biblioteker ved andre højere uddannelsesinstitutioner, både op og nedgang i antallet af downloads i perioden 2004-2008². Tallene viser dog ikke, om præsensbrug af biblioteket er ændret, men indikerer, at biblioteket bruges på en anden måde end tidligere.

Bibliotekets rolle er under forandring fra at være en institution, der udelukkende formidler fysisk materiale, til at være et sted, hvor også elektroniske ressourcer har stor betydning. Det er i denne sammenhæng interessant at kigge på, hvilke handlemuligheder bibliotekerne har for at imødegå en udvikling, hvor meget information er tilgængelig i elektronisk form, og brugerne mere og mere har en forventning om en let adgang til disse. Bibliotekernes digitale ressourcer er en blandt mange, de studerende kan bruge i deres informationssøgning. Også Google tilbyder med Google Scholar og Google Books muligheden for at finde fagligt relevant materiale, dog uden om bibliotekets ressourcer.

Inden for biblioteksverden diskuterer man, hvad bibliotekets eksistensberettigelse er, når lånere/studerende selv synes at kunne finde frem til den information, de har brug for. En del universitetsbiblioteker er begyndt at afprøve de muligheder, Web 2.0 tilbyder for at inddrage eksisterende brugere og tiltrække nye (bl.a. Aalborg Universitetsbibliotek, biblioteket ved Copenhagen Business School (CBS), Det Kongelige Bibliotek og RUb). Web 2.0 begrebet refererer til sociale teknologier, som er karakteriseret ved, at de er interaktive og dynamiske, og at der ikke eksisterer en klar skillelinje mellem kreatørerne og konsumenterne af indholdet af internet siderne

¹ <http://www.bibliotekogmedier.dk/statistik/biblioteksstatistik/>

² <http://www.bibliotekogmedier.dk/statistik/biblioteksstatistik/>

(Kring & Bruun 2006, Maness 2006, O'Reilly 2005). Begrebet Bibliotek 2.0, som for første gang blev brugt i en blog af Michael Casey i 2005 (Karlsen 2006), er inspireret af Web 2.0, og refererer til en ny generation af biblioteker, der inkluderer nye muligheder for brugerinvolvering, social interaktion og informationsformidling. Ved aktivt at inddrage brugere forventes det bl.a., at bibliotekerne bliver mere brugervenlige og synlige.

Vores interesse i at lave dette pilotprojekt er at undersøge, hvorvidt de sociale teknologier kan bruges proaktivt af forskningsbiblioteket til at etablere en digital kontaktflade, der sammen med det fysiske rum kan udgøre rammen for fremtidens forskningsbibliotek med aktiv brugerinvolvering, et Bibliotek 2.0. Da RUB siden 2005 gradvist har indført forskellige typer af sociale teknologier som RSS, Chat, og "Skriv en anmeldelse", og en af forfatterne af dette projekt arbejder på RUB, har vi valgt at bruge RUB som case.

1.1 Problemformulering

Hvordan bruger studerende forskningsbiblioteket og digitale ressourcer i forbindelse med studiet, og kan sociale teknologier, i denne sammenhæng, anvendes af forskningsbiblioteket til at formidle dets ressourcer og fremme brugerinvolvering?

Underspørgsmål:

1. Hvilke digitale ressourcer bruger de studerende for at finde frem til de materialer, de har brug for til deres studie?
2. I hvilken sammenhæng bruger de studerende sociale teknologier?
3. Hvad er studerendes kendskab til RUBs tilbud af sociale teknologier?
4. Hvad er studerendes holdning til at møde forskningsbiblioteket i det sociale rum?
5. Hvad bruger de studerende det fysiske forskningsbibliotek til?

Formålet med spørgsmålene er at få en indikation af, hvordan de studerende agerer, når de søger information, hvordan de bruger det fysiske bibliotek og deres holdning til og brug af sociale teknologier. Svarene kan danne grundlag for en diskussion af, hvordan et forskningsbibliotek kan agere i forhold til, hvordan de studerendes informationsadfærd er, hvilke sociale teknologier kan være relevante for de studerende, og hvilke strategier forskningsbiblioteket i givet fald skal

overveje. Samtidig kan svarene indikere, om hvorvidt det fysiske forskningsbibliotek skal gentænke sin rolle som et sted, hvor studerende ikke nødvendigvis behøver at komme.

1.2 Kapitel inddeling

Kapitel 2: Metode

På baggrund af vores problemformulering vil vi i dette kapitel gennemgå vores metodologiske valg for projektet. Kapitlet vil indeholde den teoretiske ramme og analyse model, der danner grundlaget for projektet, vores valg af casestudiet som metode, samt en redegørelse for den valgte respondentgruppe, som projektet hviler på. Vi vil endvidere diskutere pålideligheden og validiteten af den valgte metode.

Kapitel 3: Teori

I dette kapitel gennemgår og diskuterer vi eksisterende litteratur om Web 2.0 og sociale teknologier, og kommer nærmere ind på begreberne Bibliotek 2.0 og "Google-generationen".

Kapitel 4: Resultater og analyse

I dette kapitel fokuserer vi på de delelementer, der konstituerer et Bibliotek 2.0. Kapitlet bygger på resultaterne af interviews med de studerende om deres digitale informationssøgning i forbindelse med studiet, deres brug af sociale teknologier, samt deres holdning til at møde forskningsbiblioteket i det sociale rum.

Kapitel 5: Konklusion

Kapitlet besvarer opgavens underspørgsmål og centrale problemstilling i forhold til vores analyse.

Kapitel 6: Perspektivering

I dette kapitel gør vi os nogle overvejelser i relation til vores resultater og den anvendte metodologi.

2. Metode

2.1 Valg af teori

Bibliotekernes brugergrænseflade kan ses som et tredelt møde med brugerne, bestående af fysiske, menneskelige og digitale kontaktflader (Bjørneborn 2008). Vi har i dette pilotprojekt begrænset os til en del af den digitale kontaktflade med fokus på RUb i forhold til de studerendes digitale informationssøgning og brug af sociale teknologier i forbindelse med deres studier. Vi kommer derfor ikke ind på de digitale kontaktflader, der kan eksistere mellem bibliotekar og studerende, bibliotekarerne imellem, eller mellem de studerende indbyrdes. Den teori, vi har valgt, baserer sig på de tre krydsområder, vi beskæftiger os med. Dvs. vi har fokuseret på litteratur, der handler om Web 2.0 og de sociale teknologier, Bibliotek 2.0, og "Google-generationen"³.

Sociale teknologier og deres anvendelse i forskningsbiblioteker er en relativt ny foreteelse. Data om studerendes adfærd, når de får muligheden for at bruge sociale teknologier til at kommunikere med forskningsbiblioteket eller få indflydelse på kataloget, er begrænset. Det samme kan siges, om danske studerendes brug af digitale ressourcer. En undersøgelse af Niels Ole Pors (2005) om studerendes brug af Google og biblioteker, når de søger information, er så vidt vi ved, den seneste danske af sin art. I USA og England har Online Computer Library Center (Rowlands et al. 2008) og Joint Information Systems Council (Hampton-Reeves et al. 2009) undersøgt de studerendes brug af digitale ressourcer. Disse undersøgelser er ofte beskrivende, med stor vægt på empirien. Feltet er relativt nyt, og dette kan være grunden til, at teorien inden for området stadig er under udvikling. Vi har derfor valgt at bruge en metodologisk tilgang, der er undersøgende og baseret på empiri for at se, om danske studerende har samme karakteristika i deres informationssøgning og brug af sociale teknologier som i de omtalte undersøgelser.

Analysen af det empiriske materiale bygger på en grafisk fremstilling af Bibliotek 2.0 der blev udarbejdet af Kim Holmberg og hans forskningsgruppe (Holmberg et al. 2009). Holmberg og kollegaer har lavet en empirisk analyse for at nærme sig en definition af Bibliotek 2.0. Figuren

³ Ifølge Rowlands et. al (2008) kan "Google-generationen" defineres som den generation, født efter 1993, der voksede op i en verden hvor internet har været en naturlig del af hverdagen. Begrebet bliver nærmere forklaret i teoriets afsnit 3.5.

forestiller en ”Blomst”⁴ med et hjerte i midten, som repræsenterer interaktivitet, og seks omkransede blade, der tilsammen udgør Bibliotek 2.0. De begreber som fremkom ved analysen var brugere, deltagelse, sociale aspekter, bibliotek og biblioteksservices, Web og Web 2.0, og teknologi og værktøjer. I dette pilotprojekt har vi valgt at bruge ”Blomsten”, fordi vi synes at denne figur fremhæver alle aspekter af den digitale kontaktflade af forskningsbibliotekets brugergrænseflade, som vi tog med i vores undersøgelse.

Vi definerer elementerne i ”Blomsten” på følgende måde, for at kunne operationalisere figuren i forhold til vores undersøgelse:

- Brugere: Første og andet års studerende ved Roskilde Universitet fra henholdsvis den Humanistiske basisuddannelse (Humbas), den Samfundsvidenskabelige basisuddannelse (Sambas) og den Naturvidenskabelige basisuddannelse (Natbas).
- Deltagelse: I hvilken grad de studerende er aktive deltagere af de sociale teknologier der bliver tilbudt på RUB, og vil være aktive, hvis RUB tilbyder flere services.
- Sociale aspekter: Betegner de studerendes holdning til at møde RUB på de sociale netværk
- Bibliotek og services: Det fysiske forskningsbiblioteks menneskelige og fysiske kontaktflader.
- Web og Web 2.0: De sociale teknologier, der muliggør Web 2.0.
- Teknologi og redskaber: Forskningsbibliotekets digitale ressourcer og andre web baserede tjenester, for eksempel Google og Wikipedia.

Ved at analysere de delelementer, der konstituerer et Bibliotek 2.0, kan vi komme nærmere ind på de aspekter, der er vigtige for et forskningsbibliotek som RUB, at forholde sig til, når der gøres brug af sociale teknologier med hensyn til at formidle sine ressourcer og skabe mulighed for brugerinvolvering.

⁴ Holmberg og hans kollegaer har ikke navngivet fremstillingen af Bibliotek 2.0 (se figur 2, teori afsnit 3.3) men vi synes at figuren ligner mest en blomst. Derfor kalder vi den fra nu af ”Blomst” eller ”Blomsten”. I teori afsnittet kommer vi nærmere ind på figuren.

2.2 Valg af case

Som nævnt i indledningen er der et par forskningsbiblioteker, der har indført sociale teknologier⁵. Også RUB har siden 2005 gradvist indført forskellige typer af sociale teknologier som RSS, Chat, og "Skriv en anmeldelse", indenfor den overordnede strategi, at e-læring og decentral betjening vinder mere og mere frem. Nye krav om videnforsyning har bl.a. medført, at RUB har indført fjernvejledning, samt udviklet nye webtjenester⁶. Da brug af sociale teknologier i forskningsbiblioteker er en relativ ny foreteelse, har vi valgt at bruge RUB som case for at se, hvilket kendskab de studerende har til RUBs tilbud af sociale teknologier, hvorvidt de er interesseret i at RUB eventuelt bliver aktiv på de sociale netværk, og om de studerendes digitale informationssøgning i forbindelse med deres studie, giver belæg for at udvide tilbuddet af sociale teknologier i et forskningsbibliotekssammenhæng.

Ved at bruge de studerende som udgangspunkt, har vi valgt en aktørorienteret metode, som kendetegner casestudier. Vores case er undersøgende, idet den har til formål, at få kendskab til de studerendes digitale adfærd, både i forhold til deres studier og i relation til forskningsbiblioteket. Ifølge Robert Yin (2003) og Ib Andersen (2002) er casestudier velegnet til at studere nyere fænomener i en 'real-life' kontekst, især når grænserne mellem det studerede og konteksten ikke er tydelige. I vores tilfælde er det de studerendes digitale adfærd, og grænseflade mellem studie, forskningsbiblioteket og privatliv ved brug af sociale teknologier, der er i fokus.

Ved at bruge RUB som case, håber vi at kunne give et fingerpeg om forskningsbibliotekernes generelle udfordringer ved at tage sociale teknologier i brug. Vi betragter derfor ikke RUB som unik inden for forskningsbiblioteksverdenen. Casen er baseret på interviews med første og andet år studerende. I interviewet har vi valgt en kombination af kvantitative og kvalitative metoder, som vist i analysen i kapitel 4. En kvantitativ tilgang er anvendt, når de studerendes digitale informationssøgning, og brug af sociale teknologier bliver belyst. En kvalitativ metode er anvendt, når vi spurgte ind til de studerendes holdning om RUBs brug af sociale teknologier, og mulige tilstedeværelse på de sociale netværk.

⁵ Aalborg Universitetsbibliotek (AUB) har f.eks. oprettet en profil på Facebook (Lokaliseret d. 8. december 2009). I teori afsnit 3.4 kommer vi lidt nærmere ind på sociale teknologiers brug på forskningsbiblioteker.

⁶ Drifts- og udviklingsplan 2005-2007 for Roskilde Universitetsbibliotek [http://forskning.ruc.dk/site/research/roskilde_universitetsbibliotek\(100\)/](http://forskning.ruc.dk/site/research/roskilde_universitetsbibliotek(100)/) (Lokaliseret d. 8. november 2009)

2.3 Interviews

I vores pilotprojekt har vi valgt at bruge semistrukturerede kvalitative interviews. Disse interviews er karakteriseret ved at have en vis grad af standardisering af spørgsmål, men hvor interviewerens følger op på spørgsmål, hvis ønsket (Wengraf 2001). Alle interviews blev gennemført ved hjælp af en færdigudarbejdet interviewguide (bilag 3). Interviewet bestod for det meste af åbne spørgsmål. Ved enkelte spørgsmål havde vi allerede skrevet svarkategorier ind i interviewguiden, men spørgsmålene blev stillet på en åben måde, hvorefter vi selv klassificerede svarene. Interviewene blev optaget ved hjælp af en diktafon (se bilag cd rom). Der blev ikke foretaget en transskription af interviewene. Optagelserne blev brugt i de tilfælde, hvor vores noter ikke var tydelige nok. Man kan se interviewet som en slags samtale, der dog ikke foregår mellem ligestillede parter, da det er interviewerens, der introducerer emnet, og følger op på svarene (Kvale 1997). For at undersøge vores problemformulering, havde vi formuleret et antal spørgsmål, der dækkede emnerne; besøg på det fysiske bibliotek, studerendes digitale informationssøgning i forbindelse med deres studier, brug af sociale teknologier, studerendes kendskab til RUb sociale teknologier, og de studerendes interesse for, at RUb bliver aktiv på de sociale netværk.

Spørgsmålene var formuleret på forhånd, men kunne uddybes ved yderligere spørgsmål. I vores interview har vi f.eks. efter spørgsmålet "Hvilke digitale ressourcer bruger du, når du skal finde materialer til dit studie?" spurgt nærmere ind til den måde, studerende vurderer kvaliteten af det fundne materiale på, når informationen blev fundet på Google. Spørgsmålet var ikke inkluderet i interviewguiden, men viste sig nødvendigt for at få indsigt i de studerendes kvalitetskriterier for at bedømme, om materialet kunne bruges til deres studier.

Ligeledes spurgte vi nærmere ind til brug af sociale teknologier, for at få indblik i de studerendes kendskab og brug af dem, både i forhold til privatlivet og i forbindelse med deres studier. Vi havde lavet en liste over de sociale teknologier, som vi skønnede, var de mest anvendte. Listen inkluderede Flickr, Podcast, MySpace, Facebook, Twitter, YouTube, Wikipedia, Blogs, RSS, Chat, og "Skriv en anmeldelse". De sidste tre funktioner blev inkluderet, fordi RUb tilbyder disse services.

De studerende blev spurgt, om deres aktive og passive brug af sociale teknologier. Ved aktiv brug forstår vi, at de studerende er bidragsydere ved for eksempel at lægge videoer og billeder op, oprette begivenheder mm. Passive brugere er i vores forståelse, at de studerende læser eller observerer, men ikke selv bidrager. Derudover inkluderede vi kategorien "Ikke bruger" som betyder, at de kender

teknologien men ikke bruger dem, og ”Kender ikke”, at de ikke har kendskab til teknologien. Chat og ”Skriv en anmeldelse” falder udenfor kategorien ”Passiv”, da brug af dem forudsætter aktiv deltagelse. I vores forståelse tilhører RSS kategorien ”Passiv”, selvom man skal udføre en aktiv handling for at tilmelde sig tjenesten.

I det følgende bliver de sociale teknologier, vi har valgt at spørge ind til i vores interviewguide, kort beskrevet:

- Flickr er et online fotoalbum, hvor man kan uploade og dele sine digitale fotos. Der er nu lagt over 4 milliarder billeder op⁷.
- Podcast giver mulighed for at downloade for eksempel radioudsendelser, lydbøger, forelæsninger og andre lydfiler og kan ses som en teknologi, der ikke i sig selv er social, men som giver brugere mulighed for at dele og hente filer uafhængigt af tid og sted.
- MySpace er et socialt netværk med profiler, blogs, musik, interessegrupper og videoer.
- Facebook er også et socialt netværk, hvor man via sin profil kan være i kontakt med familie og venner, dele billeder og videoklip, chatte, oprette grupper og begivenheder. I april 2008 blev MySpace overhalet af Facebook internationalt, som det mest besøgte sted⁸, og Facebook har da også haft en stor gennemslagskraft i Danmark⁹.
- Twitter fungerer som et miniblogunivers, hvor man har mulighed for at sende egne og følge med i små korte opdateringer fra andre brugere. Dette kan ske både via mobiltelefon eller PC.
- YouTube giver mulighed for at se og dele videoklip, sitet bliver i stor udstrækning brugt til at formidle underholdning og nyheder. Det er det største site på internettet for deling af video¹⁰.
- Wikipedia er et brugerdrevet opslagsværk, hvor viden generes i et samarbejde mellem brugere. Wikipedia er i sin form afhængig af brugerdeltagelse.

⁷ <http://da.wikipedia.org/wiki/Flickr> (Lokaliseret d. 21. november 2009)

⁸ <http://en.wikipedia.org/wiki/MySpace> (Lokaliseret d. 21. november 2009)

⁹ I Danmark er der således 748.722 unikke brugere af Facebook i september 2009

http://da.wikipedia.org/wiki/Facebook#Danmark_p.C3.A5_Facebook (Lokaliseret d. 21. november 2009)

¹⁰ http://www.denstoredanske.dk/It,_teknik_og_naturvidenskab/Informatik/It-virksomheder_og_websites/YouTube (Lokaliseret d. 21. november 2009)

- Blogs er hjemmesider, eller en del af en hjemmeside, hvor der bliver lagt kortere indlæg ind, og hvor læsere har mulighed for at kommentere indholdet.
- RSS er et eksempel på en teknologi, der indsamler data fra forskellige hjemmesider ud fra brugerens præferencer, typisk er det nyheder eller hvis der sker en ny aktivitet på en hjemmeside. På RUb kan man f.eks. få RSS feeds af de nyeste bøger indenfor specifikke emner.
- Chat er en form for on-line real time interaktion mellem to eller flere brugere. RUb tilbyder det som et virtuelt referenceværktøj, der er tilgængelig via RUb's hjemmeside.
- "Skriv en anmeldelse" er en vurderende omtale. Funktionen kendes fra bl.a. Amazon.com og dagbladenes kultursider (brugervurderinger af teaterforestillinger, spisesteder osv.). I RUb's katalog er det muligt at skrive anmeldelser af bøger, studenterrapporter, og TV/Radio udsendelser.

2.4 Respondenter

Da vores pilotprojekt handler om digital informationssøgning i forbindelse med de studerendes studier og brug af sociale teknologier, har vi valgt at fokusere på de første og andet års studerende. Denne gruppe af studerende ligger aldersmæssigt tættest på den generation af unge, der er vokset op med internettet, også populært kaldt "Google-generationen". I teoriafsnittene 3.5 og 3.6 kommer vi nærmere ind på begrebet, samt de mulige konsekvenser internetgenerationen kan have for et (forsknings)bibliotek 2.0. Vi har valgt en stratificeret udvælgelse for at sikre at studieretning, studieår, og køn kom med i udvalget. Vores skøn var, at disse tre variabler kunne påvirke måden at søge digital information, og brug af sociale teknologier, hvorfor det var vigtigt, at tage disse variabler med i betragtning. Udgangspunkt var at interviewe et tilfældigt udsnit af 2-3 studerende fra hver studieretning og studieår, med ligelig fordeling mellem kønnene.

Roskilde Universitets uddannelse er opbygget i en basisuddannelse, som udgør de to første år af en bacheloruddannelse, efterfulgt af et års studier på overbygningen. Herefter påbegyndes kandidatuddannelsen. Der er fire basisstudier at vælge imellem: Naturvidenskabelig (Natbas), Samfundsvidenskabelig (Sambas), Humanistisk (Humbas) og Humanistisk-teknologisk (Humtek). Humtek er en ny basisuddannelse, som startede i 2008. Natbas, Sambas, og Humbas findes desuden i en international variant. I tabel 1. ses hvor mange studerende, der er optaget i basishusene,

henholdsvis i september 2008 og 2009, fordelt efter køn. Tallene er eksklusiv de internationale basisuddannelser.

Tabel 1. Antal studerende fordelt efter basishus, optagelsesår, og køn eksklusiv de internationale bacheloruddannelser

Studerende fordelt efter studieretning, optagelsesår, og køn										
	Natbas		Sambas		Humbas		Humtek		Total	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Kvinder	29	29	238	230	377	355	35	74	679 (61 %)	688 (58 %)
Mænd	17	17	245	281	108	123	69	68	439 (39 %)	489 (42 %)
Total	46	46	483	511	485	478	104	142	1118 (100 %)	1177 (100 %)

Kilde: Økonomiafdelingen på RUC. Personlig henvendelse d. 2. december 2009

I vores pilotprojekt har vi fokuseret på Roskilde Universitets bacheloruddannelser, hvor der undervises på dansk. Den internationale udgave af bacheloruddannelserne blev fravalgt. Både danskere og udlændinge følger denne retning, men da deres baggrund er forskellige, vil det være svært at vurdere, om en eventuel forskel i de studerendes digitale informationsadfærd i forbindelse med deres studie og brug af sociale teknologier skyldes oprindelsesland, eller noget andet. For at udelukke denne usikkerhed så vidt muligt, har vi valgt at fokusere på de basisuddannelser, der tilbydes på dansk.

RUC tilbyder hvert år informationssøgningskurser til de første års studerende. Vi havde en formodning om, at de studerende dermed var tilbøjelige til at medvirke i vores pilotprojekt. Vi sendte en mail ud til alle postlisterne i basishusene, men fik kun svar fra to studerende, der var interesserede. Efter en gentagelses mail uden det ønskede resultat, var vi nødt til at ændre strategi. Vi har skrevet til lærerne, mødt op til undervisning, spurgt de interesserede studerende om at komme med flere studerende, og til sidst spurgt en kollega, med en søn på en af studieretningen, om hjælp.

I alt har vi interviewet 12 personer; 4 mænd og 8 kvinder. I forhold til kønsfordelingen i basishusene på Roskilde Universitet, skulle den optimale fordeling have været 5 mænd og 7 kvinder (se kønsfordeling i tabel 1). Vi formåede at interviewe 2 studerende fra hvert år, fra hver af de tre studieretninger Natbas, Sambas og Humbas. Desværre fik vi ikke noget respons fra Humtek. Da Humtek er en ny uddannelse, der startede i 2008, og en kombination af det humanistiske og teknologiske fag, tror vi, at de manglende interviews med Humtek studerende indfanges af de

interviews, vi gennemførte med studerende fra Humbas og Natbas. Tabel 2 viser de interviewede fordelt efter studieretning, studieår og køn.

Tabel 2. Respondenter fordelt efter studieretning, studieår, og køn (n=12)

Studerende fordelt efter studieretning, studieår, og køn			
	Natbas	Sambas	Humbas
1. År	2 mænd	2 kvinder	1 mand og 1 kvinde
2. År	2 kvinder	2 kvinder	1 mand og 1 kvinde

Det er svært at vide, hvorfor de studerende ikke viste interesse, men en mulig forklaring er, at de studerende havde travlt med de sidste undervisningstimer, og skulle aflevere deres projekt i denne periode. På Humtek var der ingen undervisning på tidspunktet af gennemførelse af vores interviews, og da de fleste studerende bor i København, kommer de måske ikke på Roskilde Universitet uden særlig grund.

2.5 Pålidelighed og validitet

Ideerne bag pålidelighed og validitet stammer oprindeligt fra den kvantitative metodologi.

Pålidelighed vedrører forskningsresultaternes konsistens; om resultaterne kan genproduceres, når andre forskere på et senere tidspunkt laver samme undersøgelse. Ved validitet mener man traditionelt at instrumentet eller spørgsmålet skal måle det, som det er beregnet på at måle.

Problemet med disse begreber i forhold til kvalitativ forskning er, at man forudsætter statiske, kontrollerbare forhold, som næppe er mulige i det kvalitative interview. Netop ved det kvalitative interview giver det mening, at følge op på den interviewedes udsagn ved at stille uddybende spørgsmål. Det kvalitative interview kan ses som en samtale mellem to personer, hvor interviewerens søger at opnå viden om den interviewedes verden ved at stille spørgsmål om bestemte temaer (Kvale 1997).

Pålideligheden af empiri, indsamlet ved kvalitative interviews, er i høj grad et spørgsmål om konsistens; dvs. at interviewene bliver afholdt på samme måde, og under samme vilkår (Kvale 1997, Trost 1993). Den kommer også til udtryk ved den måde, interviewet bliver gennemført på, den efterfølgende transskription og analysen (Kvale & Brinkmann 2009, Neuman 2006, Trost

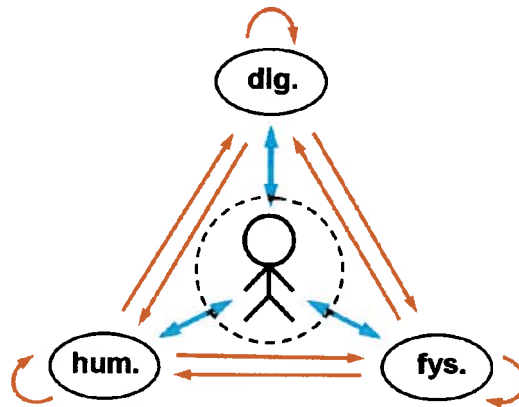
1993). I vores undersøgelse har vi, for så vidt muligt, gennemført interviewene på RUB. Fordelen ved at interviewe på RUB var, at vi havde en PC til rådighed og dermed mulighed at vise de studerende de forskellige sociale teknologier som RUB tilbyder, hvis de ikke kendte dem i forvejen. I to tilfælde var det ikke muligt at holde interviewet på RUB, disse gennemførte vi i basishusene. Begge interviewere var til stede ved interviewet, og rollefordelingen var, at den ene var observatør mens den anden afholdt interviewet. Observatøren havde mulighed for at stille afklarende spørgsmål efter behov. Rollefordelingen var klar og skabte ro under interviewet. Kun ved de sidste to interviews var det ikke muligt at være til stede begge to, og der blev interviewene gennemført af en person. På det tidspunkt var vi dog så fortrolige med at interviewe, at det ikke var et problem at gennemføre interviewet alene.

I forhold til validiteten af vores undersøgelse kan vi sige, at interviewguiden fungerede godt. I enkelte tilfælde havde vi brug for at stille uddybende spørgsmål, men grundlæggende afspejlede svarene de aspekter, vi vil belyse i vores undersøgelse. Den valgte metode kan dog have influeret på validiteten. Udgangspunktet for vores undersøgelse var frivillige, der var interesserede i at blive interviewet om digital informationssøgning i forbindelse med deres studier, og brug af sociale teknologier. De studerende, der svarede på vores mails, kunne måske have en interesse i at blive interviewet for at forbedre RUBs service. De studerende, der tilbød at medvirke, da de blev spurgt direkte lige før undervisningen, kunne have haft svært ved at sige nej. Og dem, der blev kontaktet via læreren eller en ven, kunne medvirke, fordi de følte sig forpligtede. Resultaterne fra dette pilotprojekt bør derfor betragtes som vejledende. På den anden side, viser resultaterne (se kapitel 4), at de studerende svarede nogenlunde ensartet på vores spørgsmål, hvilket antyder, at yderlige interviews måske ikke ville have tilføjet ret meget ny viden.

3. Teori

3.1 Forskningsbibliotekets brugergrænseflade

Når man bruger termen forskningsbibliotek, vil associationerne til dette ofte være knyttet til den fysiske del af biblioteket, hvor der findes bøger og tidsskrifter i papirform. Men forskningsbibliotekerne er mere end det fysiske rum, de giver for eksempel adgang til digitale ressourcer, stiller studiepladser og læsesale til rådighed og der foregår en social interaktion mellem brugere og personale. Man kan derfor se forskningsbiblioteket som en institution, der møder sine brugere på tre måder i en samlet brugergrænseflade, som består af digitale (dig.), fysiske (fys.) og menneskelige (hum.) kontaktflader.¹¹ Modellen, der præsenteres i figur 1, er oprindeligt udviklet i forhold til folkebiblioteker i Danmark, men vi mener, at de samme kontaktflader gør sig gældende for forskningsbiblioteker:

Figur 1: Forskningsbibliotekets brugergrænseflade (Bjørneborn 2008:50)

Brugeren interagerer med forskningsbiblioteket via de tre kontaktflader; de er indbyrdes forbundne via formidlingsveje, som er de måder, en bruger henvises til digitale, fysiske eller menneskelige ressourcer. Modellen viser, at forskningsbibliotekernes forskellige tilbud, både de digitale og de fysiske, kan ses som en samlet enhed, som brugerne via tre kontaktflader kan kommunikere og interagere med, og samtidig kan modellen ses som en ramme for, hvordan man kan tænke

¹¹ Brugergrænseflade som begreb er her udvidet til at omfatte det fysiske og sociale rum, modsat den betydning, det tidligere har haft, hvor det kun omfattede kontaktflader mellem mennesker og computere (Bjørneborn 2008)

brugerinvolvering i de forskellige kontaktflader. I vores opgave vil fokus være på forskningsbibliotekernes digitale kontaktflade rettet mod de studerende, hvor en af måderne at kommunikere med dem på en ny måde kunne være Web 2.0 og de sociale teknologier, som er en del af dette begreb.

3.2 Web 2.0

Begrebet Web 2.0 blev først anvendt af Tim O'Reilly og Dane Dougherty i 2004 for at beskrive de typer af virksomheder der overlevede teknologimarkedets sammenbrud i 1990'erne (O'Reilly 2005). De argumenterede for, at de virksomheder, teknologier, og services som overlevede alle havde det tilfælles, at de var interaktive, dynamiske, og at der ikke eksisterede en klar skillelinje mellem kreatørerne og konsumenterne af indholdet af internetsiderne (Maness 2006). Web 2.0 kan kendetegnes som et tovejsinternet, da brugere ikke længere kun er interesseret i at søge information, men også selv har mulighed for at producere og redigere indhold (Kring & Bruun 2006). Web 2.0 er ikke et fastdefineret begreb (O'Reilly 2005), men snarere karakteriseret ved, at sociale teknologier sætter brugerne i centrum. Som eksempler på sociale teknologier kan nævnes blogs, wikier, RSS, chat og podcasts. O'Reilly (2005) har lavet en slags tjekliste over de nøgleprincipper, der indgår ved brug af sociale teknologier. Den er udarbejdet efter de firmaer som, ifølge O'Reilly, har kernekompetencer indenfor Web 2.0. Listens nøgleprincipper er følgende: At man tilbyder en service, ikke et færdiglavet produkt; at data kan blive beriget af brugere; at der er tillid til brugere som medudviklere; at den kollektive intelligens øges; at "The Long Tail"¹² bliver styrket gennem brugerselvbetjening; at software ikke kun er et 'brugsværktøj'; og at brugergrænseflader, udviklings- og forretningsmodeller er lettilgængelige. Også Meredith Farkas (2007) sætter nogle definitioner og konditioner op for, hvad der gør teknologier sociale; de skal tillade folk at kommunikere, samarbejde og opbygge fællesskaber

¹² "The Long Tail" er et begreb, som første gang blev anvendt af Chris Anderson i tidsskriftet Wired i oktober 2004 til at beskrive en nichestrategi for virksomheder som for eksempel Amazon.com. Strategien består i at få betydelig gevinst ved at sælge små mængder af varer, som er svære at finde, til mange kunder, i stedet for kun at sælge store mængder af et begrænset antal af populære varer. De personer, som køber de ikke populære varer udgør "The Long Tail" i en Pareto distribution. Forholdet mellem de mest populære titler og den lange hale er 20:80 (Wikipedia 2009a).

online, de skal kunne fremme fælles interessegrupper, deles, genbruges, genmixes eller facilitere gruppedannelse, og endelig skal de tillade folk at lære nemt fra andre ved at dele viden eller gennem deres handlinger. Kim Holmberg og kollegaer skriver, at Web 2.0 er mange ting på en gang; ideer, teknologier, adfærdsmønstre, idealer, mål og kulturer, hvilket gør det svært at lave en entydig definition af begrebet og teknologierne bag (Holmberg et al. 2009). Paul Anderson (2007) mener, det er vigtigt at skelne mellem web teknologier og begrebet Web 2.0. Han kategoriserer således teknologierne i 7 forskellige grupper efter deres formål; sociale netværk, teknologier der indsamler data fra forskellige kilder, data mash ups, tracking teknologier og filtrering af indhold, samarbejdsværktøjer, browser software der organiserer filer, kalendere mm. og endelig teknologier, der understøtter videndeling på nettet. Så når man taler om Web 2.0 er det et begreb, der kan forklare betydningen af teknologierne snarere end teknologierne i sig selv (ibid). Web 2.0 begrebet favner mange forskellige aspekter og teknologier, der dog alle tager udgangspunkt i brugeren som aktiv deltager og medskaber af indhold, de er sociale.

Men hvorfor bruge sociale teknologier i forskningsbiblioteket? Farkas begrunder det således:

"As institutions rooted in our communities, libraries are social institutions. Therefore, libraries belong in the social network" (Farkas 2007: xix)

Bibliotekerne ses som en del af det omgivende sociale samfund og som en vigtig medspiller, og derfor er det vigtigt, bibliotekerne forholder sig til de teknologier som flere og flere benytter sig af. Og i betragtning af bibliotekernes centrale rolle inden for informationsformidling og videndeling er denne udvikling også interessant, da de nye redskaber giver nye muligheder for bibliotekerne for at udføre deres funktion med brugerne som aktive medspillere.

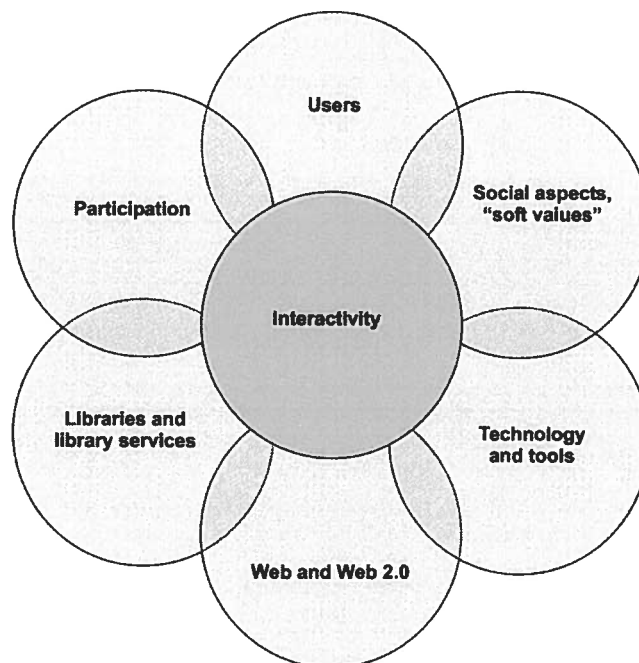
3.3 Bibliotek 2.0

Inspireret af Web 2.0 var Michael Casey den første der brugte Bibliotek 2.0 begrebet i hans blog i 2005 (Karlsen 2006). Siden har mange forskellige definitioner floreret på blogs, i artikler og i bøger, uden der er opstået enighed (Holmberg et al. 2009). Casey og Savastinuks definition af

Bibliotek 2.0 er meget bred, og som med Web 2.0, er definitionen snarere en måde at indfange og konceptualisere begrebet, med teknologien som redskab.

”Participatory service and change is the heart of Library 2.0, and technology is a tool that can help us get there” (Casey and Savastinuk 2007: xxii)

Definitionen er ikke begrænset til det tekniske aspekt, men omfatter også det fysiske rum. Bibliotek 2.0 ses desuden som en løbende forandringsproces, hvor bibliotekerne hele tiden tilpasser sig brugernes behov. Andre tager udgangspunkt i de sociale teknologier som for eksempel Jack Maness (2006), der definerer Bibliotek 2.0 ud fra brugen af interaktive, kollaborative og multimedie web baserede tjenester i bibliotekets digitale services. Hovedvægten er her lagt på selve brugen af sociale teknologier, for som han skriver, at undgå forvirring og for at kunne operationalisere begrebet. Som en konsekvens af de forskellige definitioner, besluttede Holmberg og hans kollegaer at lave en empirisk analyse for at nærme sig en definition af begrebet (Holmberg et al. 2009). Resultatet blev tilvejebragt ved at bede 29 respondenter skriftlig redegøre for begrebet Bibliotek 2.0, hvorefter man foretog en co-word analyse og talte frekvensen af de anvendte termer. Resultatet blev en Bibliotek 2.0 ”Blomst”:

Figur 2: Bibliotek 2.0 ”Blomst” (Holmberg et al. 2009:9)

Interaktivitet var den term, der blev anvendt hyppigst og udgør kernen i Bibliotek 2.0 med begreber som brugere, deltagelse, sociale aspekter, bibliotek og bibliotekservices, Web og Web 2.0 og endelig teknologi og værktøjer som de omkransende blade. Begreberne dækker over en række termer, som er blevet grupperet inden for de enkelte elementer. Mange af de termer, respondenterne brugte til at karakterisere Bibliotek 2.0, kan bruges inden for de forskellige elementer af "Blomsten"; for eksempel kan termen "sociale teknologier" både tilhøre elementet Web og Web 2.0 og Teknologi og services. De overlap, der er i figur 2, skal vise, hvor der forekommer termer, der kan tilhøre flere elementer.

I vores pilotprojekt vil vi definere Bibliotek 2.0 ud fra Holmbergs blomst, hvor interaktiviteten er kernen i begrebet. I metodeafsnit 2.1 har vi redegjort hvordan vi operationaliserer de enkelte elementer af "Blomsten". Selv om vi spørger ind til brugen af det fysiske forskningsbibliotek er hovedvægten lagt på en del af forskningsbibliotekets brugergrænseflade, den digitale kontaktflade, hvor alle "Blomstens" aspekter kan gøre sig gældende. Her er det også tydeliggjort, at sociale teknologier ikke er i centrum, men en del af Bibliotek 2.0, og det understøtter Casey og Savastinuks definition om deltagelse som en central del af begrebet.

Vi mener, at elementerne i "Blomsten" har flere overlap end det kommer til udtryk i figur 2, og det kan være vanskeligt entydigt at definere indholdet i hvert enkelt blad. Men figuren giver et udgangspunkt for at kunne definere elementerne i begrebet Bibliotek 2.0, hvor brugere kan bidrage med at udvælge, producere, redigere og formidle materialer, indhold, aktiviteter mm. på forskningsbiblioteket. Hvor bibliotekerne hidtil alene har styret materialevalg, kvalitetskontrol, organisering og formidling af bibliotekets informationsressourcer, bliver deres udfordring nu, at tillade brugere at være en del af dette, både i det digitale og det fysiske rum.

3.4 Brug af sociale teknologier på biblioteker

Der er flere eksempler på brug af sociale teknologier i biblioteker beskrevet i tidsskriftsartikler, men der er ikke mange samlede oversigter. En undtagelse er Laura Cohen, som har samlet 12 projekter i forskningsbiblioteker, der repræsenterer forskellige tiltag inden for brugen af forskellige teknologier på forskningsbiblioteker, fortrinsvis i USA (Cohen 2007). Projekterne dækker over forsøg med blandt andet blogs, sociale tjenester som Facebook, Flickr og wikis både i forhold til ansatte og studerende. Projekterne er udført som casestudier, hvilket betyder, at forsøgene med de sociale

teknologier ikke giver et samlet forskningsoversigt over hvilke sociale teknologier, der virker bedst i forskellige sammenhæng. Men fælles for dem er, at det er personalet ved forskningsbibliotekerne, der aktivt går ind og bruger de sociale teknologier for at skabe brugerinvolvering, det er ikke nok bare at tilbyde muligheden for dialog med biblioteket.

I Danmark har Ålborg Universitetsbibliotek siden september 2009 haft en Facebook profil, hvor der blandt andet bliver lagt tips om nye tiltag fra biblioteket og opslået kurser. Der er i øjeblikket 146 fans på deres profil¹³, men kun ganske få har, udover ansatte ved biblioteket, været inde på siden og kommenteret opslag på væggen. Biblioteket ved CBS har en RSS feed, hvor man har mulighed for at abonnere på nyheder fra biblioteket¹⁴ og Københavns Universitets Biblioteks- og informationservice har en blog¹⁵, hvor biblioteket giver mulighed for at kommunikere med brugerne. Sidstnævnte blog har, så vidt vi har kunnet konstatere, udelukkende været brugt af personalet til at kommunikere nyheder. RUB har siden november 2006 brugt Chat som et online virtuelt referenceværktøj. Der har været 702 henvendelser siden starten og frem til november 2009. RUB har også en RSS funktion, der i november 2009 viste 7668 forespørgsler fra 417 unikke IP-adresser, og endelig har man fra maj 2008 haft mulighed for at skrive en anmeldelse. Den sidste funktion har dog aldrig været brugt af hverken ansatte eller studerende.

Selv om der altså rundt om foregår mange tiltag på området, er det ikke lykkedes os at finde nogen evalueringer af tiltagene med sociale teknologier, ligesom vi heller ikke har kunnet identificere nogen forskning på området. Der er dog intet, der tyder på at brugerne er særlig aktive, hvilket måske skyldes at tilbuddene ikke er synlige nok eller at brugerne rent faktisk ikke ved, hvad der forventes af dem. Elizabeth Sadler og Lisa Given lavede i 2007 en undersøgelse af modsætningerne mellem personalets og studerendes opfattelser af et forskningsbiblioteks tilbud (Sadler & Given 2007). Her var det tydeligt, at med mindre der var en klar kommunikation fra personalets side, opfattede de studerende ikke tilbuddene, eller brugte dem på en anden måde end først tiltænkt. Når så mange biblioteker alligevel forsøger sig med sociale teknologier, kan det skyldes en formodning om, at nuværende og kommende generationer har et andet forhold til og brug af

¹³ <http://www.facebook.com/pages/Aalborg-Denmark/Aalborg-Universitetsbibliotek-AUB/135757626633#/pages/Aalborg-Denmark/Aalborg-Universitetsbibliotek-AUB/135757626633?v=wall>

(Lokaliseret d. 12. december 2009)

¹⁴ <http://www.cbs.dk/bibliotek> (Lokaliseret d. 12. december 2009)

¹⁵ <http://kubisbloggen.blogs.ku.dk/> (Lokaliseret d. 12. december 2009)

internettet og dets muligheder, og at bibliotekerne derfor skal kunne møde sine brugere på en ny måde.

3.5 "Google-generationen"

Ifølge Farkas (2007) er det vigtigt, at bibliotekerne er opmærksom på de sociale teknologier som deres brugere benytter sig af, således at de kan servicere dem ved at bruge samme redskaber. Det er vigtigt at have sin målgruppe for øje, når man udvikler sine tilbud og i dette afsnit vil vi se nærmere på, hvilke karakteristika, der kendetegner studerende og deres informationsadfærd. Tidligere generationer har været betegnet Generation X og Generation Y¹⁶, og nu er der kommet endnu en betegnelse, "Google-generationen" der betegner de unge, der er født efter 1993 (Rowlands et al. 2008). "Google-generationen" er den første generation, der er opvokset med PC'ere som en naturlig del af deres liv og ifølge Jason Frand er de studerende, der starter på videregående uddannelser i dag mere vant til at skrive på computer end papir, og vil også hellere læse på skærm end i en bog. Og det er vigtigt for dem at kunne være i forbindelse med venner og familie uanset tid og sted (Frand 2000). "Google-generationen" bliver også kaldt "Digital natives" en betegnelse som første gang blev brugt af Marc Prensky i en artikel for at beskrive den generation af studerende, der som den første voksede op omgivet af computere, mobiltelefoner, mp3 afspillere og andet digitalt udstyr (Prensky 2001). I modsætning til denne generation er "The digital immigrants", der hele tiden må tilegne sig den nye teknologi men som samtidig står med et ben i fortiden. Der vil altid, ifølge Prensky, være et modsætningsforhold mellem de to generationer, hvor det for de indfødte er helt naturligt at bruge nye teknologier vil immigranterne altid være et skridt bagud. Men ifølge Ian Rowlands og hans forskningsgruppe er der intet der tyder på, at der er så stor forskel på generationerne. "Google-generationen" har måske nok et mere naturligt forhold til brugen af internettet, men ingen forskning har kunnet konstatere, at de er bedre til at vurdere kvaliteten af indholdet på en hjemmeside, eller at de er eksperter i søgestrategier (Rowlands et al. 2008). Men som den første generation, der er vant til at kunne få adgang til informationer her og nu, vil "Google-generationen" måske alligevel adskille sig fra tidligere generationer i deres tilgang til, hvordan man søger information og tilgængeligheden af den søgte information.

¹⁶ Generation X betegner de der er født mellem 1961-1981 (Wikipedia 2009b). Den efterfølgende generation bliver ofte betegnet som Generation Y, og dækker personer født op til starten af 1990'erne (Wikipedia 2009c).

3.6 Hvor søger studerende først information

Et studie fra Online Computer Library Center (OCLC) viser, at der er nogle bestemte karakteristika knyttet til engelske collegestuderendes måde at søge information på:

- 89 % starter informationssøgningen med en søgemaskine (Google eller Yahoo)
- 93 % er tilfredse eller mere end tilfredse med deres søgning
- Søgmaskiner falder bedre i tråd med deres livsstil end bibliotekskatalogerne
- Bibliotekerne bliver stadig benyttet, men i mindre grad efter de studerende har taget søgemaskinerne til sig
- Bøger er stadig den primære association forbundet med biblioteker.

(Rowlands et al. 2008)

Forskningsbiblioteket står altså over for en gruppe studerende, der stadig associerer bøger med bibliotekets services, og som fravælger bibliotekskataloget som deres primære udgangspunkt i en informationssøgning. Pors (2005) fandt tilsvarende resultater, da han undersøgte studerendes brug af biblioteker i Danmark ved kortere, mellemlange og videregående uddannelser. Her viste det sig, at Google blev hyppigt anvendt i forbindelse med studerendes informationssøgning, og langt de fleste respondenter brugte Google dagligt eller ugentligt (ibid.: 50). Som Pors selv skriver; ”Sammenlignet med udenlandske undersøgelser er det tydeligt, at danske studerende ikke på væsentlige punkter adskiller sig fra udenlandske” (ibid.: 9). Så vi må gå ud fra, at det billede, der tegner sig i de engelske undersøgelser til en vis grad stemmer overens med, hvordan danske studerende agerer i forhold til informationssøgning.

Undersøgelserne peger ikke på, om der er forskellige tilgange til litteratursøgning inden for forskellige fagområder som for eksempel naturvidenskab, humaniora eller samfundsvidenskab. En undersøgelse af formidling af dansk forskning viser imidlertid, at der stor forskel på, i hvilke type medier, forskere publicerer deres resultater (Burchardt 2006). Den viser at for fag som pædagogik sker 32 % af formidlingen gennem monografier modsat for eksempel kemi og fysik, som kun står for 4 %. Til gengæld publicerer de to fag 82 % af deres forskning via artikler i tidsskrifter modsat faget pædagogik, der har en andel på 30 %. Man må formode, at de forskellige

formidlingspraksisser også influerer på, hvor og hvordan studerende søger information afhængigt af deres studieretning.

3.7 Brug af sociale teknologier i forbindelse med studiet

Når det kommer til brugen af sociale teknologier i forbindelse med studiet, er der intet der tyder på, at de bliver brugt i særlig stor udstrækning. En undersøgelse af engelske collegestuderende viser, at selv om de har kendskab til sociale teknologier, bruger de ikke disse til at søge forskningsindhold eller til at følge med i forskningsudvikling (Hampton-Reeves, S. et al. 2009). Wikipedia bliver i nogle tilfælde brugt i starten af informationssøgningen til at afdække et emneområde, og Facebook bliver brugt til at organisere gruppearbejde og gruppefremlæggelser. Og nok så interessant svarede nogle, at de havde direkte forbud mod at bruge enten Facebook eller Wikipedia i forbindelse med deres studie fra deres undervisere.

Med hensyn til bibliotekernes brug af sociale teknologier, viste en undersøgelsen fra OCLC også, at studerende og andre brugere ikke var specielt interesseret i at være aktive bidragydere i tjenester udbudt af biblioteket (De Rosa et al. 2007). Undersøgelsen omfattede studerende fra Canada, USA, Japan, Frankrig og Tyskland, så det er sandsynligt, at billedet også passer på Danmark. På spørgsmålene om hvorvidt, de adspurgte var interesserede i at være aktive, hvis biblioteker udbyder sociale tjenester, var resultaterne følgende, hvor procentsatsen dækker over svarene *helt sikkert* og i parentes *måske*:

- Udgive eget arbejde 7 % (6 %)
- Dele ideer med biblioteket om dets service 10 % (7 %)
- Dele billeder / videoer 7 % (6 %)
- Deltage i online diskussioner 6 % (6 %)
- Møde andre med samme interesser 6 % (7 %)
- Beskrive sine egne samlinger 9 % (6 %)
- Se andres personlige samlinger 12 % (6 %)

Hensigten med spørgsmålene var, om det var relevant for bibliotekerne at udbyde sociale teknologier. Da disse teknologier allerede er fri tilgængelige, uden at have tilknytning til

bibliotekerne, er det meget muligt at de adspurgte ikke tænkte på de muligheder biblioteker kan tilføje ved at tilbyde sociale teknologier. Svarene stemmer overens med Jakob Niensens udsagn om, at omkring 90 % af brugere af sociale netværk er "lurkers" (Nielsen 2006). At være "lurker" vil sige, at man læser eller observerer, men at man ikke deltager aktivt på netværket, modsat 9 % der deltager engang imellem og endelig er der den sidste 1 %, der er aktive og står for største delen af indholdet.

Hvis forskningsbiblioteker skal gøre brug af sociale teknologier, er det med andre ord relevant at skelne mellem "being where our users are, and being useful to our users" (University College London CIBER group 2008: 16), for at gøre det interessant for studerende at deltage.

4. Resultater og Analyse

Vi har valgt at analysere vores resultater ud fra figuren "Blomst" (figur 2), som Holmberg og kollegaer (2009) har brugt til at nærme sig en definition af begrebet Bibliotek 2.0. Analysen sker ud fra det syn, at forskningsbiblioteket har flere forskellige kontaktflader med de studerende, som beskrevet i teori afsnit 3.1. Vi beskæftiger os kun med den interaktion, der foregår mellem forskningsbiblioteket og de studerende med fokus på den digitale kontaktflade (se figur 1). I vores analyse tager vi de enkelte elementer fra "Blomsten" uden at følge rækkefølgen, som vist i figur 2. Vi mener, at bladene har flere berøringsflader med hinanden, end de kommer til udtryk i figuren. I figuren er forskningsbiblioteket direkte relateret til nettet og Web 2.0, og deltagelse. I vores optik kan forskningsbiblioteket lige så godt være direkte relateret til studerende eller teknologi og redskaber. "Blomsten" giver dog et godt udgangspunkt for vores analyse, da vi mener, den kommer ind på de centrale elementer i et Bibliotek 2.0.

4.1. Studerende fra Humbas, Sambas og Natbas

Vi har fokuseret på de første og andet års studerende som vores brugere, som blev beskrevet i metodeafsnit 2.4. Vi har interviewet 2 studerende fra henholdsvis første og andet år fra de tre studieretninger Natbas, Sambas og Humbas. De 12 respondenter fordelte sig på 4 mandlige og 8 kvindelige studerende. Alle første års studerende startede i 2009, og de andet års studerende i 2008. De fleste første års studerende var mellem 18 og 21 år, med undtagelse af en enkelt som var 26 år. De andet års studerende var, som forventet, mellem 21 og 23 år (se tabel 3).

Tabel 3. Studerendes alder fordelt efter studiestart (n=12)

Studiestart	Alder						
	18	19	20	21	22	23	26
2008				1	2	3	
2009	1	2	1	1			1

Vores respondenter er lidt ældre end "Google-generationen", der på nuværende tidspunkt (2009) er cirka 16 år eller yngre, og endnu ikke startet på en videregående uddannelse. Men for de

studerende, vi har interviewet, har internettet været tilgængeligt fra de var børn, så vi formoder, de har et naturligt forhold til brugen af internettet. En enkelt skilte sig ud ved at være lidt ældre, men det viste sig senere, at netop denne person var den mest aktive på nettet.

4.2 Forskningsbiblioteket og dets services

I figur 2 kan forskningsbiblioteket og dets services betragtes som den samlede brugergrænseflade som beskrevet i teori afsnit 3.1 og vist i figur 1. I vores undersøgelse bruger vi dette element af ”Blomsten” til kun at dække den fysiske og menneskelige kontaktflade. Når de kommer på det fysiske bibliotek for at finde materiale inkluderer vi også at de kan komme for at søge elektroniske materialer.

Tallene i tabel 4 dækker over de studerendes besøg på RUb. De fleste respondenter kommer omkring hver 14. dag eller oftere. Der er ikke en betydelig forskel på besøgsfrekvens mellem mænd og kvinder, eller mellem studieretninger. Vores resultater viser, at der er en lille tendens til, at de første års studerende kommer mindst hver 14. dag eller oftere. Da de startede i september 2009, kan det skyldes, at de især i starten af studiet har behov for at bruge det fysiske forskningsbibliotek, men vores data kan ikke entydigt forklare tendensen. En enkelt andet års studerende fra Humbas brugte stort set aldrig forskningsbiblioteket. Personen klarede sit informationsbehov ved selv at købe bøger, eller fik artikler udleveret af underviserne.

Tabel 4. Besøgsfrekvens på RUb per studerende (n=12)

Besøgsfrekvens på Rub				
2 gange om ugen	1 gang om ugen	Hver 14. dag	Hver måned	2 gange om året
2	2	5	2	1

I vores interview spurgte vi om formålet med at komme på RUb. Som beskrevet i metodeafsnit 2.3 havde vi formuleret svarkategorier på forhånd men stillede åbne spørgsmål. Udover at låne trykt materiale, finde elektronisk materiale, læse/ studere alene, formodede vi, at en af grundene kunne være at Chatte, skrive emails, eller læse avis. Ingen af respondenterne brugte de sidste tre muligheder, hvorfor vi har udeladt disse svarmuligheder i tabel 5, som viser hensigten med at komme på RUb. Det kan skyldes, at alle tre funktioner ligeså godt kan udføres fra deres bærbare

PC. Da vi spurgte ind til andet brug af RUb viste det sig, at de studerende også kommer på RUb for at lave gruppearbejde, benytte sig af ”Book en bibliotekar”¹⁷ ordningen, at få hjælp af en bibliotekar, og bibliotekets introduktionskursus i informationssøgning. Tabel 5 afspejler, at de studerende ofte bruger RUb til flere formål, når de kommer. En enkelt kom på forskningsbiblioteket for at se udstillinger, som kan betragtes som et socialt formål. Vi har ikke taget den kategori med, da det kun drejede sig om en enkelt studerende.

Tabel 5. Hensigten med at komme på RUb (n=12)

Formål						
Låne trykt materiale	Finde elektronisk materiale	At læse eller studere alene	Gruppe arbejde	Book en bibliotekar ordning	Biblioteks introduktions kursus	At få hjælp af en bibliotekar
12	2	3	6	4	2	4

Hensigten med at komme på RUb er først og fremmest at låne trykt materiale. Derudover gør to tredjedel af respondenterne brug af personlig vejledning, enten i form af ”Book en bibliotekar” ordningen, eller for at få hjælp af en bibliotekar, som sidder i det fysiske forskningsbibliotek. Flere udtrykte, at det var svært at finde rundt på RUb's hjemmeside for at finde materiale. Dette kan tyde på at informationsarkitekturen¹⁸ på denne trænger til at blive vurderet i forhold til brugervenlighed. Der er ikke forskel mellem første og andet år studerende, men der er en lille tendens til, at Sambas studerende gør mere brug af den personlige kontakt.

Halvdelen bruger forskningsbibliotekets muligheder for at lave gruppearbejde og være i nærheden af trykt materiale. Som en studerende sagde ”Vi har også været her (på RUb) bare for at kunne benytte, at man kunne sidde og snakke om nogen ting, og så at man vil være i nærheden af nogle bøger. Det var egentlig ikke sådan, at vi fik brug for nogle bøger, men vi var der, og så sad vi og snakkede om vores opgave”.

¹⁷ ”Book en bibliotekar” er en ordning for RUC-studerende for at få vejledning i litteratur- og informationssøgning.

¹⁸ Informationsarkitekturen er et begreb der dækker over et område, der beskæftiger sig med at designe klare, forståelige informationer ved at være omhyggelig med at tage hensyn til struktur, kontekst og præsentation af data.

<http://www.informationsordbogen.dk> (Lokaliseret den 1. december 2009).

4.3 Teknologi og redskaber

Teknologi og redskaber har vi valgt at definere som både forskningsbibliotekets digitale ressourcer, og internetbaserede søgemaskiner og opslagsværker, som de studerende bruger i forbindelse med deres studier. Man kunne også have overvejet at placere forskningsbibliotekernes digitale ressourcer under afsnit 4.2, men da studerende bruger disse ressourcer som en del af deres digitale informationssøgning på lige fod med f.eks. Google, syntes vi, at det var mere oplagt at lægge dem her.

I vores undersøgelse har vi i første omgang spurgt, hvilke digitale ressourcer de anvender først, når de skal finde materiale i forbindelse med studiet. Derefter spurgte vi, hvilke andre digitale ressourcer der blev anvendt. De studerende brugte ofte en kombination af muligheder. Tabel 6 viser de studerendes brug af digitale ressourcer. Tallene betegner, hvilken ressource der er første valg (uden parentes), eller om den indgår som en del af søgningen (i parentes).

Tabel 6. Brug af digitale ressourcer for at finde materiale til studiebrug (n=12)

Brug af digitale ressourcer fordelt efter første valg (uden parentes) eller del af søgningen (i parentes)					
RUBs databaser	Google	Google Scholar	Wikipedia	Bibliotek.dk	Det Kongelige Biblioteks katalog
3 (5)	6 (4)	(2)	(3)	2 (4)	1 (1)

Seks studerende (50 %) nævnte, at de bruger Google som første indgang for at få overblik over emnet. Dette er ikke i overensstemmelse med studiet fra OCLC som nævnt i Rowlands og hans forskningsgruppe (2008), der viser at 89 % af de engelske collestuderende starter informationssøgningen med en søgemaskine (Google eller Yahoo). Yahoo blev i vores undersøgelse ikke nævnt som en mulighed. Fire af de adspurgte bruger Google, som en af flere muligheder, for at finde materiale. En enkelt brugte kun Google som søgeredskab. I forbindelse med Google spurgte vi ind til, hvordan de studerende vurderede kvaliteten af søgeresultatet. Fælles for alle, der brugte Google var, at de var opmærksomme på, hvor informationen stammede fra, og at de selv synes, de var i stand til at vurdere kvaliteten af det fundne. Selvom Google er meget udbredt blandt studerende er det ikke ensbetydende med, at de også kender til tjenester som Google Scholar og Google Books. Kun to af de studerende brugte Google Scholar til at finde artikler via linket til RUB.

Resten kendte ikke til Google Scholar (5), brugte den ikke (2), eller vidste ikke at Google Scholar linker til RUb's katalog (2).

Vores resultater giver ikke et entydigt billede af, om der er forskel mellem mænd og kvinder, første eller andet års studerende eller mellem studieretningerne. Størstedelen (10) af de studerende bruger forskningsbibliotekers kataloger som en del af deres digitale informationssøgning. To studerende brugte bibliotek.dk i kombination med Google for at finde materiale. Fire studerende brugte RUb's eksterne bibliografiske databaser i meget høj grad. Af dem kom tre fra Natbas, og en enkelt fra Humbas. At de tre studerende fra Natbas søger så specifikt efter artikler kan måske skyldes, at traditionen for publicering i tidsskrifter er mere udbredt indenfor naturvidenskab, som også omtalt af Burchardt (2006) i teoriafsnit 3.6.

Den ældste studerende, en mand fra Natbas på 26 år, havde det mest varierede brug af digitale ressourcer. Personen havde et godt kendskab til de elektroniske ressourcer, både i forbindelse med RUb's databaser (bl.a. artikelsøgning i dbWiz¹⁹ og elektroniske bøger i Ebrary²⁰), og via Google og Google Scholar. Selvom personen ligger aldersmæssigt længst fra "Google-generationen" viser resultatet, at alderen ikke nødvendigvis er afgørende for ens digitale kompetence. Dette underbygges også af Rowlands og hans forskningsgruppe (2008), som påpeger at der ikke behøver at være en sammenhæng mellem alder og kendskab til internettet og dets muligheder.

4.4 Web 2.0

Som forklaret i teoriafsnit 3.2 er Web 2.0 mere et begreb, der kan forklare betydningen af teknologierne, end teknologierne i sig selv. Vi har valgt at analysere Web 2.0 særskilt, i stedet for at placere det i kombination med afsnit 4.3, teknologi og redskaber, da vores udgangspunkt i dette afsnit er studerendes aktive deltagelse og medskabelse af indhold, som de sociale teknologier giver mulighed for.

¹⁹ dbWiz er et program der muliggør (parallel) søgning af artikler i flere bibliografiske databaser. dbWiz vælger relevante bibliografiske databaser indenfor et afgrænset emne eller man kan selv vælge databaser fra listen.

²⁰ Ebrary er en database der indeholder mere end 16.000 bøger i elektronisk fuld tekst. De fleste udgivelser er engelsksprogede og publiceret fra 1999 og frem.

I metodeafsnit 2.3 har vi forklaret, hvordan vi forholder os til de fire kategorier: ”Aktiv”, ”Passiv”, ”Ikke bruger”, og ”Kender ikke”. Som det fremgår af tabel 7, har de studerende kendskab til de fleste af teknologierne, men de er kun aktive brugere af nogle få.

Tabel 7. Brug af sociale teknologier (n=12)

Brug af sociale teknologier				
	Aktiv	Passiv	Ikke bruger	Kender ikke
Flickr		1	8	3
Podcast		4	8	
MySpace		3	9	
Facebook	12			
Twitter	1		10	1
YouTube		12		
Wikipedia	1	11		
Blogs	1	3	6	2
RSS			3	9
Chat (i Facebook)	7		2	
Chat (andet)	3			
Skriv en anmeldelse	2	4	5	1
Google wave/ Digte.dk	2			

Som ventet var alle 12 studerende aktive på Facebook. Alle svarede, at Facebook bliver brugt til at holde social kontakt med familie og venner. De fleste var også aktive i forhold til at oprette begivenheder, uploade billeder og lave aftaler både privat og med deres studiegrupper og ”tagge”²¹ billeder. En fordel ved Facebook, som blev nævnt flere gange, er den ”tråd” der dannes, når man skriver beskeder til hinanden enten på ”væggen” eller direkte til hinanden. ”Tråden” betyder, at de opslag, der knytter sig til en bestemt aftale eller begivenhed, gemmes, så man hele tiden kan gå

²¹ At ”tagge” betyder at tilføje en deskriptiv betegnelse til et objekt.

<http://www.informationsordbogen.dk/search.php?text=tagging&type=all> (Lokaliseret 5. december 2009)

tilbage og læse tidligere indlæg. Facebook bliver primært brugt privat, men nogle af basishusene²² har en Facebook profil, og flere bruger Facebook til at lave aftaler med deres studiegruppe²³.

Vi spurgte ind til Chat uden fra starten at lægge os fast på, hvorvidt Chat blev udbudt gennem Messenger eller andre tjenester. Ti studerende var aktive brugere af Chat, de fleste i Facebook (7), de sidste tre via andre tjenester (Messenger, gmail eller Skype). To kendte til Chat, men foretrak den personlige kontakt og undlod derfor at bruge det.

Alle studerende var passive brugere af YouTube. Formålet med brugen var først og fremmest at høre musikvideoer, en enkelt nævnte muligheden for at lave playlister, så man kan få afspillet bestemte musiknumre i den rækkefølge, man selv ønsker. Igen havde en enkelt studerende brugt YouTube i forbindelse med noget filosofiundervisning i gymnasiet.

Da vi i interviewguiden spurgte ind til, hvilke digitale ressourcer, de studerende bruger, når de skal søge information i forbindelse med deres studie, svarede tre at de bruger Wikipedia. Wikipedia er ikke første prioritet, men alle tre studerende havde leksikonet som anden prioritet. Det blev brugt til at danne overblik over et givent fagligt emne og til videresøgning via links, men ingen af de adspurgte ville referere til Wikipedia i litteraturlisten. En enkelt studerende havde selv været aktiv og lagt op mod 50 artikler ind i leksikonet (mand, Natbas, 26 år). En foreløbig undersøgelse lavet af Wikipedia Foundation og United Nations University viser da også, at netop mænd med en gennemsnitsalder på ca. 27 år står for næsten 70 % af indholdet på Wikipedia²⁴.

Alle de studerende havde kendskab til Podcast, fire havde tidligere downloadet radioudsendelser fra Danmarks Radio, men gjorde det ikke længere. Ingen havde brugt Podcast i forbindelse med deres studie.

På flere internetsider har man mulighed for at skrive en anmeldelse eller give en bedømmelse i forhold til for eksempel restauranter eller varer, man har købt. To studerende var selv aktive i forhold til at bedømme internetbutikker og mobiltelefoner. Fire studerende brugte funktionen i forhold til at læse andres anmeldelser, men kun i privat sammenhæng.

²² Basisuddannelserne ved Roskilde Universitet er tilknyttet hvert sit hus eller bygning med grupperum, køkkenfaciliteter mm.

²³ Det er svært at vide hvor mange studiegrupper der er oprettet i Facebook fra de respektive basishusene, da hver gruppe kan oprette en gruppe uden at nævne basishuset. En søgning på Natbas RUC giver 5 grupper, Sambas RUC 14 grupper, og Humbas RUC 10 grupper (Lokaliseret på Facebook, d. 13. december 2009)

²⁴ http://upload.wikimedia.org/wikipedia/foundation/a/a7/Wikipedia_General_Survey-Overview_0.3.9.pdf (Lokaliseret d. 4. december 2009)

Blogs blev brugt aktivt af en studerende, tre fulgte med i blogs privat, fortrinsvis om mode, seks studerende havde kendskab til begrebet, men fulgte læste aldrig nogen, og en enkelt havde aldrig hørt om blogs. Der var altså ingen af de adspurgte studerende, der brugte blogs i faglige sammenhæng.

Også MySpace er kendt af de studerende, men igen var det kun enkelte (3), der besøgte sitet. Her var formålet at se andres profiler, navnlig musikgruppers, og der var ingen brug af Myspace i studieøjemed, en enkelt havde dog været på Myspace i forbindelse med noget undervisning i gymnasiet.

Otte studerende kendte Flickr, kun en enkelt havde været inde på sitet; her var formålet at downloade billeder, der er clearet i forhold til ophavsretten. Tre studerende havde aldrig hørt om Flickr.

Twitter blev brugt aktivt privat af en studerende, 10 studerende kendte tjenesten, men brugte den aldrig, og en enkelt havde aldrig hørt om den.

Langt de fleste studerende (9) kendte ikke RSS. Tre studerende havde kendskab til tjenesten, men brugte det ikke. En enkelt havde forsøgt, men syntes, at det var for besværligt.

Den mandlige studerende på 26 år fra Natbas 1. år er den mest aktive på nettet, og en enkelt studerende skiller sig ud ved ikke at have hørt om halvdelen af de sociale teknologier. Langt de fleste er dog passive brugere af de sociale teknologier, hvilket svarer til begrebet "lurkers" som nævnt i Nielsen (2006). Facebook er på den måde en undtagelse, idet alle 12 studerende er aktive brugere. Dette kan måske forklares ved, at Facebook på en let tilgængelig måde integrerer mange af de funktioner, man kan finde i andre sociale teknologier. Der er mulighed for at chatte, at dele billeder, at oprette begivenheder, lave lukkede grupper og nyhedsopdateringer.

Vores udvalg af sociale teknologier i interviewguiden viste sig at være dækkende. Selvom vi spurgte ind til kendskab og brug af andre sociale teknologier end nævnt i interviewguiden, viste det sig, at de fleste studerende (10) ikke var aktive på andre steder end Facebook.

I forlængelse af spørgsmålet om brug af sociale teknologier, spurgte vi også ind til de tre teknologier der tilbydes af RUb, som kan ses i tabel 8. Vi bruger de samme kategorier som i tabel 7 med samme forbehold i forhold til brug af kategorierne "Aktiv" og "Passiv" i forhold til Chat og RSS som forklaret i metodeafsnit 2.3.

Tabel 8. Brug af sociale teknologier der bliver tilbudt på RUB (n=12)

Brug af sociale teknologier på RUB				
	Aktiv	Passiv	Ikke bruger	Kender ikke
Chat	1		6	5
RSS				12
Skriv en anmeldelse			2	10

Seks studerende havde kendskab til Chat funktionen, men brugte den ikke. En enkelt havde brugt den i starten af sit studie og fem vidste ikke, at den fandtes. Fælles for de studerende, der kendte til Chat funktionen var, at de var blevet præsenteret for den på et introduktionskursus på RUB, en enkelt har selv set et skilt på biblioteket. Ingen af de studerende havde kendskab til funktionen RSS. Med hensyn til "Skriv en anmeldelse", kendte kun to studerende denne funktion, 10 havde aldrig hørt om muligheden. I det følgende afsnit kommer vi ind på, hvorvidt de studerende er interesseret i at bruge disse teknologier på RUB, og om de er interesseret i, at RUB tilbyder andre sociale teknologier.

4.5 Deltagelse

Da ingen af de studerende kendte til RSS funktionen på RUB, demonstrerede vi den på skærmen. Alle var positive overfor ideen om, at RUB tilbød muligheden for at kunne abonnere på nyheder inden for bestemte fagområder, men kun fem sagde, at de også kunne tænke sig at bruge funktionen.

Med hensyn til at skrive en anmeldelse, var der ingen studerende, der kunne forestille sig at gøre aktivt brug af funktionen. De to studerende, der privat lavede anmeldelser, ville heller ikke gøre brug af muligheden. Begrundelsen var først og fremmest, at de studerende ikke følte sig kompetente til at give en faglig bedømmelse, men fire ville gerne læse andres. Også her kommer Niensens begreb om "lurkers" til udtryk (Nielsen 2006).

Seks studerende kendte til Chat men brugte ikke funktionen. En tidligere undersøgelse lavet af Sacha Zurcher (2008) viste at Chat funktionen på RUB blev brugt 352 gange fra første november

2006 til foråret 2008²⁵. Af de i alt 228 unikke spørgsmål har mere end 55 % været praktiske spørgsmål, eller spørgsmål relateret til lokalisering. De praktiske spørgsmål refererer til alt fra fornyelser, reservationer, og fjernlån til åbningstider, pinkode, lånerkort, gebyrer eller hvordan man afleverer projektrapporter til biblioteket. Man kunne forestille sig, at hvis RUB tilbød en Chat funktion via en Facebook profil, ville studerende, når de alligevel var logget ind på siden, synes det var attraktivt at få den type spørgsmål besvaret. Alligevel svarede de fleste (10), at de ikke havde lyst til at chatte med RUB, flere sagde, de foretrak personlig kontakt.

Dette kan tyde på, at de studerende opfatter forskningsbiblioteket som et sted, hvor de henvender sig med faglige spørgsmål, og den måde de bruger Facebook på, passer ikke ind i billedet af RUB. Når de skal have afklaret nogle spørgsmål i forbindelse med deres studier, foretrækker de personlig vejledning. Dette stemmer overens med en konservativ opfattelse af biblioteker, som vi også kommer ind på i teoriafsnit 3.6, hvor undersøgelsen fra OCLC viser, at de engelske collegestuderende primært associerer biblioteket med bøger (Rowlands et al. 2008).

På spørgsmålet om, hvorvidt de studerende syntes, at RUB burde tilbyde flere sociale teknologier, svarede 10 studerende i første omgang nej. De var ikke interesserede i, at de selv kunne tilknytte emneord eller tagge (med undtagelse af en enkelt, der godt kunne tænke sig at bruge funktionen), heller ikke hvis andre gjorde det. De udtrykte tvivl i forhold til kvaliteten af førnævnte, når de ikke blev sat på af fagfolk. Som en studerende udtrykte "... det synes jeg ville være både godt og dårligt. Hvordan vil de, måske lidt mere useriøse, studerende lave det i så fald... Jeg kan måske godt sige, der er noget godt i den bog, men andre kan sige ..., det er måske ikke lige... Så jeg synes egentlig, det er fint, det sådan kommer fra biblioteket".

Da vi selv kom ind på mulige tilbud, synes de fleste (10), at en feature som "folk der har lånt denne bog, har også lånt ..." kunne være en god idé, som de godt kunne forestille sig at bruge. En studerende sagde: "Det ville nok spare lidt tid i forhold til, man nok ville tage de bøger og læse dem igennem, fordi man ville gå ud fra, det ville være det bedste...". Og som en anden studerende udtrykte det: "Det kunne være meget godt, det er alligevel det samme, man skriver om". Funktionen blev set som en hjælp til videre litteratursøgning, og en mulighed for at blive inspireret i en emnesøgning.

²⁵ På nuværende tidspunkt (d. 30. november 2009), omkring halvandet år senere, er der 702 chats. Tallet indikerer at antallet af henvendelser ligger stabilt på omkring 230 chats per år.

4.6 Sociale aspekter

Dette afsnit behandler de studerendes holdning til at møde RUb på de sociale netværk. I tråd med afsnit 4.4., der viste, at de studerende ikke er særlig aktive på de sociale netværk (med undtagelse af Facebook), og at de fleste er passive brugere af de sociale teknologier, udtrykte de fleste studerende (10) ligeledes, at de ikke var interesserede i, at RUb blev aktiv på de sociale netværk. Deres umiddelbare reaktion var ”hvad skal vi bruge det til?”. Der var en, som meget tydeligt sagde, at hun ville holde privatliv og studie adskilt: ”Biblioteket er et fagligt sted, og jeg kan lide, det er delt op i forskellige sfærer. Facebook, det er mest et socialt liv, man har med billeder fra sidste fest. Det passer biblioteket ikke ind i”.

Da vi selv foreslog, at RUb kunne oprette en profil på Facebook, som de studerende i forvejen er aktive brugere af, var de ikke afvisende, men kunne heller ikke lige se, hvad formålet skulle være. Vores forslag om, hvordan Facebook kunne bruges af RUb, inspirerede de studerende til at foreslå nogle tiltag, som de måske ville gøre brug af. For eksempel:

- Faglige debatter
- Udbud af bibliotekets kurser
- Biblioteksarrangementer (kunst udstillinger, koncerter, events)
- Nyheder (bl.a. fra fagreferenter)
- Biblioteket for dummies (oplagte ting man skal vide når man bruger RUb)
- Spørg biblioteket (Chat, email)

Men som svar på spørgsmålet om de studerende så også vil kommunikere med RUb på Facebook, svarede syv nej, to måske, og tre studerende bekræftende. De, som bekræftede, at de ville kommunikere med RUb, ville gøre det under forudsætning af, at det var fagligt relevant, og en enkelt tilføjede: ”Ja det tror jeg godt, jeg ville hvis det var Facebook, som jeg bruger ret meget. Jeg bruger det i hvert fald hver dag, så det kunne man godt tænke sig. Det er nemmere, når tingene er samlet et sted, som for eksempel på Facebook”. En anden sagde: ”Det kommer virkelig an på, hvad de ville kunne tilbyde, hvis jeg kunne få et hurtigt svar om et eller andet, jeg var interesseret i, så ville jeg gøre det, men hvis jeg skulle vente en dag, så ville det være lige meget, så kunne jeg finde det et andet sted, så jeg tror, det handler om, altså fordi Facebook er jo det der med, at man får

hurtige svar. Hvis de kunne tilbyde det, ville det da være fint, men hvis ikke, kan det nok være lige meget”.

Svarene stemmer overens med undersøgelsen af De Rosa et al. (2007) omtalt i teoriafsnit 3.7, hvor kun en lille procentdel var interesserede i, at være aktive deltager på sociale tjenester udbudt af biblioteker, og samtidig understreger udsagnene at de studerende er interesserede i let tilgængelig information her og nu, som beskrevet i teoriafsnit 3.5 om ”Google-generationen”, der er vant til at kunne få let adgang til information via internettet.

4.7 Bibliotek 2.0

I vores definition af begrebet Bibliotek 2.0 er interaktiviteten det samlede element i ”Blomsten” (se figur 2). Vi har spurgt ind til de øvrige elementer gennem vores spørgsmål, for at få belyst, hvordan de studerende agerer i forhold til digital informationssøgning, kendskab til sociale teknologier og lyst til at kommunikere med RUb via sociale netværk. Kun få af de studerende kunne umiddelbart forestille sig, at være aktive i forhold til RUb, mest fordi de ikke kunne se formålet med det. Hvis man vil lave nogle tiltag med hensyn til sociale teknologier er det vigtigt, at gøre sig klart, hvad formålet er, hvilke brugere, man henvender sig til, og hvilken nytteværdi, der er forbundet med tiltagene i forhold til brugerne.

Vores undersøgelse viser, at det fysiske bibliotek ikke kan undværes. To tredjedel af de studerende bruger RUb til at få personlig betjening, enten via ”Book en bibliotekar” ordningen eller via personlig vejledning på det fysiske bibliotek. Derudover bliver det fysiske rum brugt til gruppearbejde og når de studerende skal læse eller studere alene, nogle muligheder, som mange nævnte, de satte stor pris på. Eller som en udtrykte det i forhold til at komme på biblioteket for at læse: ”Det er ligesom at gå på arbejde, så har jeg fri, når jeg kommer hjem...”

5. Konklusion

Dette pilotprojekt havde til formål at undersøge, om et forskningsbibliotek som RUb kan anvende sociale teknologier til at formidle dets ressourcer og øge brugerinvolvering via den digitale kontaktflade. Derudover har vi inkluderet den studerendes digitale informationssøgning og brug af det fysiske bibliotek for at få et helhedsbillede af de studerendes informationssøgningsstrategier i forbindelse med deres studier. Vores konklusion er baseret på 12 interviews af første og andet års studerende fra de tre basisuddannelser Humbas, Sambas, og Natbas. Konklusionen kan derfor kun betragtes som vejledende, da vores empiri er begrænset. Yderligere undersøgelser skal foretages for at vise, om vores resultater er repræsentative. At vi alligevel kan sige noget om vores problemformulering, er fordi svarene var meget enslydende, fagområderne imellem.

I forhold til hvilke digitale ressourcer, de studerende anvender for at finde frem til de materialer, de har brug for til deres studier, kan man sige, at halvdelen af de studerende brugte Google som første indgang til at få overblik over emnet. Anden halvdel brugte bibliotekskataloger og deres elektroniske ressourcer, som deres primære informationsadgang. De adspurgte studerende fulgte herved ikke mønstret fra OCLC undersøgelsen der viste at 89 % startede med at bruge en søgemaskine til at finde materiale (Rowlands et al. 2008). På grund af vores begrænsede antal respondenter, er det svært at sige, hvorvidt studieretning har en betydning for informationssøgningen. Ikke desto mindre kan vi konstatere, at tre ud af fire Natbas studerende bruger RUb's eksterne databaser som førstevalg. Dette kan måske skyldes traditionen for at publicere artikler i tidsskrifter indenfor det naturvidenskabelige fagområde, som også Burchardt (2006) kommer ind på.

De studerendes adfærd i forbindelse med brug af sociale teknologier, var stort set i overensstemmelse med Nielsens undersøgelse, at de fleste brugere er "lurkers" (Nielsen 2006). Facebook er det eneste sociale netværk, hvor alle studerende er aktive brugere. Udover at holde kontakt med venner og familie, bruger flere Facebook til at lave aftaler med deres studiegrupper, og nogle af basishusene har en Facebook profil. Den eneste sociale teknologi der bliver brugt direkte i forbindelse med studiet, er Wikipedia, dog kun til at danne sig overblik af emnet i starten af en informationssøgning.

Med hensyn til de studerendes kendskab til RUb's tilbud af sociale teknologier, kan man ikke sige, at de studerende kender dem, bare fordi de er der. De, der kendte Chat, var blevet introduceret til det på biblioteket. RSS var ikke kendt i forvejen, men denne funktion blev modtaget positivt da vi

viste den. At kunne holde sig opdateret inden for sit faglige område, var tiltrækkende for fem studerende. Ingen havde lyst til selv at skrive anmeldelser, men fire ville gerne læse dem. De studerende reagerede positiv over en mulig funktion som ”Den der har lånt, har også lånt...”, som en god mulighed for at få hjælp til videre litteratursøgning.

De studerende var i første omgang afvisende over for at møde RUB i det sociale rum. De sagde næsten alle, at biblioteket er et fagligt sted, og de opfatter sociale netværk som Facebook, som noget, der relaterer til deres privatliv. Studerende bruger ikke sociale teknologier, bare fordi de er tilgængelige, de skal være meningsfulde og relevante i forhold til dem. Undersøgelsen af De Rosa og kollegaer peger også på, at studerende ikke er specielt interesseret i at være aktive bidragydere i tjenester udbudt af biblioteket (De Rosa et al. 2007).

De studerende bruger fortsat det fysiske bibliotek, dels til gruppearbejde, dels fordi de foretrækker personlig kontakt med en ansat. To tredjedel af de studerende brugte enten ”Book en bibliotekar” ordningen eller fik personlig vejledning på RUB. En forklaring kan være, at det ikke er så let at gebærde sig i det digitale rum, hverken på RUBs digitale kontaktflade eller når de søger i Google.

Som svar på vores problemformulering, er vores konklusion ikke entydig. På den ene side er det oplagt at være til stede i det digitale rum, hvor de studerende allerede befinder sig. På den anden side, er der ikke umiddelbart stor begejstring i forhold til at møde forskningsbiblioteket på f.eks. Facebook. Hvis forskningsbiblioteket skal bruge sociale teknologier, er det afgørende, at man nøje overvejer, hvad det skal bruges til i forhold til de studerende, og have med i sine overvejelser, at de fleste er passive brugere. Derudover skal RUB være bedre til at markedsføre de sociale teknologier, der bliver tilbudt. At de er der, er ikke nok til, de studerende også opdager, at de findes. RUB skal enten introducere dem i undervisningen eller via biblioteksintroduktionskurser og være tydelige i forhold til, hvad de studerende kan få ud af det. I forhold til hvilke digitale ressourcer, de studerende anvender for at finde frem til de materialer, de har brug for til deres studier, kan man sige, at halvdelen af de studerende brugte Google som første indgang til at få overblik over emnet. Anden halvdel brugte bibliotekskataloger og deres elektroniske ressourcer, som deres primære informationsadgang. De studerende bruger fortsat det fysiske bibliotek, dels til gruppearbejde, dels fordi de foretrækker personlig kontakt med en ansat. To tredjedel af de studerende brugte enten ”Book en bibliotekar” ordningen eller fik personlig vejledning på RUB. For at blive et Bibliotek 2.0 er det nødvendigt, at forskningsbiblioteket er i stand til at tænke sine services, både i det fysiske og i det digitale rum, ind i en samlet strategi for brugerinvolvering.

6. Perspektivering

Hvorfor er det vigtigt for biblioteket at bruge de sociale teknologier? Mange studerende i den alder, der er tæt på "Google-generationen" har en forventning om, at information skal være let tilgængelig, her og nu. På sigt vil tendensen nok blive mere udbredt, og hvis forskningsbibliotekerne skal fange en generation, der trods alt mere og mere søger information på nettet uden om det fysiske bibliotek, er det vigtigt for forskningsbibliotekerne at imødegå denne udvikling ved at finde nye veje, at gøre information tilgængelig på.

I dette pilotprojekt er vi ikke kommet ind på, at de studerende ikke automatisk opdager de sociale teknologier der tilbydes af forskningsbiblioteket. Elizabeth Sadler og Lisa Given beskriver dette fænomen i deres artikel om studerendes informationsadfærd, hvor de undersøger relationen mellem, hvad bibliotekarer opfatter de tilbyder studerende, og hvad de studerende selv opfatter af disse tilbud (Sadler & Given 2007). For at inddrage dette aspekt ville det have været nødvendigt også at interviewe de ansatte på RUB, hvilket ikke var muligt på grund af tidsmangel. Et Bibliotek 2.0 skal dække over både det fysiske og det digitale rum. Brugerindflydelse i den digitale kontaktflade kan virke meningsløs, hvis den ikke gør sig gældende i det fysiske rum. Udover at undersøge misforholdet mellem ansatte og studerendes opfattelser af forskningsbibliotekets tilbud, ville det være interessant at undersøge, i hvilken grad personalet var villige til at tillade brugerne en større grad af medbestemmelse inden for deres faglige sfære.

At alle studerende er aktive brugere af Facebook, som den eneste sociale teknologi, er også interessant. Man kunne undersøge og afprøve denne mulighed nærmere med hensyn til, hvordan et forskningsbibliotek kan udnytte dette potentiale. Melanie Chu og Yvonne Nalani Meulemans kommer, i deres undersøgelse af studerendes brug af Facebook og MySpace, ind på de problemer og muligheder brugen af disse kan have for et forskningsbibliotek (Chu and Meulemans 2008). Også de lægger op til at undersøge mulighederne for brug af specielt Facebook nærmere ved at lave mere forskning inden for området. De studerende er der allerede. Spørgsmålet er, om og hvordan forskningsbiblioteket skal være der.

Vores metode med at bruge semistrukturerede interviews fungerede godt. Undervejs udbyggede vi spørgsmålene, når vi havde behov for at uddybe et emne. At den ene styrede interviewet, mens den anden observerede, viste sig at være en god ide. Dermed fik vi fanget nogle ting, der måske var blevet overset, hvis man kun havde været en person. Derudover havde vi optaget interviewene på en diktafon, så vi hele tiden havde mulighed for at kontrollere vores materiale i tvivlstilfælde. Selv om

vi ikke fik så mange studerende, som først planlagt, og vi heller ikke havde en ligelig kønsfordeling, viste det sig, at de svar vi fik, ikke var særlig varierede. At vi var to ansatte fra biblioteksområdet, kan have påvirket de studerende til at ville svare på spørgsmålene, ud fra hvad de troede, vi gerne ville have dem til at svare. Flere pointerede også i starten, at de ikke var særlig gode til at søge information. Et interview er en samtale, men ikke mellem ligeværdige partnere, og det kan ikke undgås, at interviewpersonen er påvirket af situationen og til en hvis grad vil imødekomme interviewerens. At holde interviewene på RUB kan også have påvirket de studerende. Selv om rummet var neutralt, var det stadig en samtale, der foregik i et "fremmed" lokale. Alle interviews er på grund af deres karakter kvalitative, og derfor svære at reproducere. For at være sikker på større validitet og konsistens, vil det derfor være nødvendigt at gennemføre et større antal interviews.

Litteratur

Andersen, I. (2002): *Den skinbarlige virkelighed – om vidensproduktion inden for samfundsvidenskaberne*, Forlaget Samfundslitteratur, Frederiksberg C.

Anderson, P. (2007): *What is web 2.0? Ideas, technologies and implications for education*, JISC Technology and Standards Watch.

www.jisc.ac.uk/media/documents/techwatch/tsw0701b.pdf (Lokaliseret d. 3. november 2009).

Björneborn, L. (2008): ”Serendipitetsfaktorer og brugeradfærd på det fysiske bibliotek”, *Dansk Biblioteksforskning*, Vol. 4, No. 2, pp. 43-56.

Burchardt, J. (2006): Forskningslandskabets økologiske mangfoldighed: Analyse af videnspredning og videndeling set ud fra artikler, bøger og personlige netværk. *Dansk Biblioteksforskning*, Vol. 2, No 1, pp 53-67.

Casey, M.E. and Savastinuk, L.C. (2007): *Library 2.0: a guide to participatory library service*. Medford, NJ: Information Today.

Chu, M. and Meulemans, Y.N. (2008): ”The Problems and Potential of MySpace and Facebook Usage in Academic Libraries”. *Internet Reference Services Quarterly*. Vol. 13, No. 1, pp. 69-82.

Cohen, L.B. (ed.) (2007): *Library 2.0 Initiatives in Academic Libraries*. Association of College and Research Libraries.

De Rosa et al. (2007): *Sharing, Privacy and Trust in Our Networked World. A Report to the OCLC Membership*, OCLC.

<http://www.oclc.org/reports/pdfs/sharing.pdf> (Lokaliseret d. 22. november 2009).

Farkas, M.G. (2007): *Social Software in Libraries: Building Collaboration, Communication, and Community Online*. Medford, NJ: Information Today.

Frاند, J.L. (2000): "The information-age mindset: changes in students and implications for higher education" . *EDUCASE Review*, vol. 35, no. 5, pp 15-34.

<http://net.educause.edu/ir/library/pdf/ERM0051.pdf> (Lokaliseret 21. november 2009).

Hampton-Reeves, S. et al. (2009): *Students' Use of Research Content in Teaching and Learning. A Report for the Joint Information Systems Council (JISC)*. University of Central Lancaster (UCLAN)

<http://www.jisc.ac.uk/media/documents/aboutus/workinggroups/studentsuseresearchcontent.pdf>

(Lokaliseret d. 7. november 2009).

Holmberg, K., Huvila, I., Kronqvist-Berg, M. & Widén-Wulff, G. (2009): "What is Library 2.0?", *Journal of Documentation*, Vol. 65, No. 4, pp. 668-681.

Karlsen, S.I. (2006): "The public library: a new version", *Scandinavian Public Library Quarterly*, Vol. 39, No. 3.

http://www.splq.info/issues/vol39_3/02.htm (Lokaliseret d. 7. november 2009).

Kring, A. & Bruun, M.G. (2006): *Det sociale bibliotek*. Referat af Trine-Maria Kristensens oplæg på temadag om IT og læring, KKB 25.11.2006.

http://vip.db.dk/lb/papers/2006_Det_sociale_bibliotek.doc (Lokaliseret d. 4. november 2009).

Kvale, S. (1997): *Interview: En introduktion til det kvalitative forskningsinterview*, Hans Reitzels Forlag A/S, København.

Kvale, S. and Brinkmann, S. (2009): *InterViews: Learning the Craft of Qualitative Research Interviewing*, Sage Publications, Inc., Thousand Oaks, California.

Maness, J.M. (2006): "Library 2.0 Theory: Web 2.0 and Its Implications for Libraries", *Webology*, Vol. 3, No. 2.

<http://webology.ir/2006/v3n2/a25.html> (Lokaliseret d. 2. november 2009).

Neuman, W.L. (2006) *Social Research Methods: Qualitative and Quantitative Approaches*, Pearson Education, Inc., Boston.

Nielsen, J. (2006): "Participation inequality: lurkers vs. contributors in internet communities", *Jacob Nielsen's Alertbox*, 9.10.2006.

http://www.useit.com/alertbox/participation_inequality.html (Lokaliseret d. 2. november 2009).

O'Reilly, T. (2005): "What is Web 2.0: design patterns and business models for the next generation of software".

<http://www.oreillynet.com/lpt/a/6228> (Lokaliseret d. 13. december 2009).

Prensky, M. (2001): Digital native, digital immigrants. *On the Horizon*, Vol. 9, No. 5, pp 1-6.

<http://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20-%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf>

(Lokaliseret d. 22. november 2009).

Pors, N.O. (2005): *Studerende, Google og biblioteker. Om studerendes brug af biblioteker og informationsressourcer*. Biblioteksstyrelsen.(Rapporter fra Biblioteksstyrelsen, 4).

Rowlands, I. et al. (2008): "The Google generation: the information behaviour of the researcher of the future", *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, Vol. 60, No. 4, pp. 290-310.

Sadler, E.B. and Given, L.M. (2007): "Affordance theory: a framework for graduate students information behavior", *Journal of Documentation*, Vol. 63, No. 1, pp. 115-141.

Trost, J. (1996) *Kvalitative interview*, Hans Reitzels Forlag A/S, København.

University College London (UCL) CIBER group (2008): *Information behaviour of the researcher of the future*. London: University College London. CIBER Briefing paper 9.

http://www.jisc.ac.uk/media/documents/programmes/reppres/gg_final_keynote_11012008.pdf

(Lokaliseret den 21. oktober 2009).

Wengraf, T. (2001) *Qualitative Research Interviewing: Biographic Narrative and Semi-Structured Methods*, Sage Publications Ltd, London.

Wikipedia (2009a). Long Tail. Wikipedia [engelsk udgave], 17 November 2009, kl. 22.37
http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Special:Cite&page=Long_Tail&id=326426612
(Lokaliseret d. 12. december 2009).

Wikipedia (2009b). Generation X. Wikipedia [engelsk udgave], 11 December 2009, kl. 05.49
http://en.wikipedia.org/wiki/Generation_x (Lokaliseret d. 12. december 2009).

Wikipedia (2009c). Generation Y. Wikipedia [engelsk udgave], 11 December 2009, kl. 19.14
http://en.wikipedia.org/wiki/Generation_Y. (Lokaliseret d. 12. december 2009).

Yin, R.K. (2003) *Case Study Research: Design and Methods*, Sage Publications, Inc., Thousand Oaks, California

Zurcher, S. (2008): *Fremtidens bibliotek: En undersøgelse af chat som vejledningsinstrument*.
Eksamensopgave Mastermodul "Brugeradfærd og Interaktiv Informationsformidling"
September 2007 – April 2008. Danmarks Biblioteksskole.
[http://forskning.ruc.dk/site/research/fremtidens_bibliotek\(1965462\)/](http://forskning.ruc.dk/site/research/fremtidens_bibliotek(1965462)/) (Lokaliseret d. 5. december 2009).

Udlånsstatistik 1999-2008

Fordeelt på materialekategori

Lærere, ansatte
lånarkat. 01, 04

	mat.kat	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bøger	b, bf	15235	15354	15559	16788	16387	17694	17654	15058	11513	11427
Roskildebog	rbo									703	610
04-Tidskrifter**	04t, tu	1319	1346	975	952	1191	626	600	483	380	384
Tidskrifter*	t, tu	2548	2571	1338							
Rapporter	hr, r, rf	391	385	386	419	451	517	309	280	194	204
AV-materiale	a, af	317	414	283	269	377	282	321	203	279	81
Fjernlån	fje	1418	1621	1578	1475	1870	2191	2590	2268	2035	2453
Total		21228	21691	20129	19903	20356	21310	21474	18302	15104	15149

*I løbet af 2001 ophører almindeligt udlån af tidskrifter. Statistikudskriftens tal fra 2002- er ikke udtryk for reelt udlån og derfor ikke medtaget.

Frem til 2001 er udskriftens tal medtaget, selv om en del af udlånene må regnes for administrative udlån. Hvor stor del vides ikke.

**Fra 2001- er antallet af 04-tidskrifter kraftigt reduceret. Fra og med 2002 tælles tidskrifter med materialekoden "tu" (tidskrift til udlån) med her

Udlånsstatistik 1999-2008

Fordeelt på materialekategori

Studerende
lånarkat. 11

	Mat.kat.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bøger	b, bf	65970	65673	64448	75176	75626	75243	75888	69254	60683	53751
Roskildebog	rbo									653	519
04-Tidskrifter**	04t, tu	7563	7516	5893	5220	5041	4169	3391	2822	2008	1338
Tidskrifter*	t, tu	7926	7101	4583							
Rapporter	hr, r, rf	10653	12481	11831	14661	15882	15249	13569	9439	7013	4907
AV-materiale	a, af	2767	2704	2451	3216	3103	3078	2191	1873	1274	815
Fjernlån	fje	2415	2126	2595	2562	3742	4255	4399	3303	2793	4245
Total		97194	97601	91801	100835	103394	101994	99438	86691	74424	65575

*I løbet af 2001 ophører almindeligt udlån af tidskrifter. Statistikudskriftens tal fra 2002- er ikke udtryk for reelt udlån og derfor ikke medtaget.

Frem til 2001 er udskriftens tal medtaget, selv om en del af udlånene må regnes for administrative udlån. Hvor stor del vides ikke.

**Fra 2001- er antallet af 04-tidskrifter kraftigt reduceret. Fra og med 2002 tælles tidskrifter med materialekoden "tu" (tidskrift til udlån) med her

Udlånsstatistik 1999-2008

(administrative lånerkategorier er udladt)

Fordeelt på materialekategori

total

	mat.kat.	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Bøger	b, bf	110139	116277	110894	127433	126666	124985	130683	131482	105671	109092
04-Tidsskrifter**	04t, tu	11344	11508	8976	8395	8594	6657	5820	4958	3588	2534
Tidsskrifter*	t, tu	13478	13090	7207							
Rapporter	hr, r, rf	14225	16694	15625	18207	18849	18987	15875	10932	8438	6325
AV-materialer	a, af	3388	3462	3148	3897	3924	3679	3070	2369	1862	1136
Fjernl.	fje	3896	3819	4277	4080	5741	6508	7056	5641	4926	4570
Fjernlån, kopier		9729	9004	7885	7946	7327	4411	4896	3581	3199	3082
Indlån, kopier		6843	8380	6841	6411	5857	4727	4127	3089	2290	2406
Kopier, omregnet											
Kopier, Avislæsere***						13411	6675	5120	3934	3178	19634
Downloads****						119198	162083	201013	215921	297758	391541
Total		173042	182234	164853	176369	309567	405285	435970	428542	463338	543844

*I løbet af 2001 ophører almindeligt udlån af tidsskrifter. Statistikudskriftens tal fra 2002- er ikke udtryk for reelt udlån og derfor ikke medtaget.

**Frem til 2001 er udskriftens tal medtaget, selv om en del af udlånene må regnes for administrative udlån. Hvor stor del vides ikke.

***Fra 2001- er antallet af 04-tidsskrifter kraftigt reduceret. Fra og med 2002 tælles tidsskrifter med materialekoden "tu" (tidsskrift til udlån) med her

****Brugbare aflæsningstal fra før 2004 eksisterer ikke

*****Tal fra før 2003 eksisterer ikke, infomedias tal er ikke medtaget

Bilag 2 (intern notat)

Interview guide

1. Mand /kvinde

2. Studieretning

3. Alder

4. Hvornår startede du som studerende på RUC?

5. Hvor ofte kommer du på RUb?

dagligt ...

p/ uge ...

p/ måned ...

6. Hvad er dit formål med at komme på RUb?

Låne trykte materiale ...

Finde elektroniske materialer ...

Chat/ email ...

At læse/ studere ...

Andet ...

7. Hvilke digitale ressourcer bruger du når du skal finde materialer til dit studie?

8. Ved du at Google Scholar linker til RUb's katalog?

9. Bruger du følgende sociale teknologier:

	Aktiv	Passiv	Ikke bruger	Kender ikke
Flickr				
Podcasts				
MySpace				
Facebook				
Twitter				
YouTube				
Wikipedia				
Blogs				
RSS				
Chat				
Skriv en anmeldelse				
Andet				

10. I hvilken sammenhæng bruger du dem/ bruger dem ikke?

11. Bruger du følgende sociale teknologier der bliver tilbud på RUB:

	Aktiv	Passiv	Ikke bruger	Kender ikke
Chat				
RSS				
Skriv en anmeldelse				

12. Hvorfor bruger du dem / bruger dem ikke?

13. Synes du at RUB burde tilbyde flere sociale teknologier? (f.eks. tagging, emneord, mest læste/ lånte)

14. Hvis ja, hvilke?

15. Er du interesseret i at RUB bliver aktiv på de sociale netværk?

16. Hvis ja, hvilke?

17. Hvad skal der til for at gøre RUB interessant på de sociale netværk? (f.eks. nyheder fra biblioteket, at biblioteket opretter groups med faglig indhold, diskussioner om faglige emner)

18. Hvis RUB bliver aktiv på de sociale netværk, ville du så kommunikere med os via disse?

Ja ...

Måske ...

Nej ...

19. Har du noget du vil tilføje?

Tak for din tid.